„ГАЛАҚУДУҚ“ ҒАЛЛАКОРЛАРИГА БАЛЛИ!

УЛАР УЧ ЙИЛЛИК ПЛАН МИҚДОРИДА ҒАЛЛА ТОПШИРДИЛАР

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

15 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 118 (3856).

19 ИЮНЬ ЧОРШАНБА 1968 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЮТУҚЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАЙМИЗ

«Галақудуқ» совхоз коллективи Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 1968 йил 25 май қарорини амалга ошириш учун курашиб 17 июнда ўз зиммасига олган социалистик мажбуриятни шараф билан бажарди.

Тайёрлов пунктига 11 иш кунида пландаги 3450 ўрнига 10360 центнер ғалла топшириб бир мавсумда уч йиллик план миқдорида ғалла етказиб берилди.

Бундан ташқари пландаги 2760 ўрнига 2816 центнер уруғлик арпа жамғариб қўйилди.

Бу йил совхозимиз коллективининг нияти катта. Йил бошида 2679 гектар ғалла майдонининг ҳар гектаридан 8,5 центнердан дон йиғиб олиш планлаштирилган, жами 22000 центнер ҳосил йиғиб олиш мўлжалланган эди. Лекин совхоз ишчиларининг фидокорона меҳнатлари ва қулай оби-ҳаво шароити туфайли кенг қирларда мўл-кўл ғалла етишди. Ҳозиргача ҳар гектар ердан пландагига қараганда 4,5—5 центнердан ошиқ ҳосил йиғиб олиниб, ажойиб меҳнат зафарларига эришилмоқда. Шу туфайли пландан ташқари 10140 центнер кўп ғалла етиштиришни ўз олдимизга жанговар вазифа қилиб қўйганмиз.

Шу кунгача давлатга совхозимиз уч йиллик план миқдорида ғалла етказиб берди. Совхоз коллективи ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб яна давлатга 2000 центнер ғалла топшириш юзасидан қўшимча мажбурият олди. Бу бир йилда салкам тўрт йиллик план бажарилди, деган сўз. Совхоз ишчилари, мутахассислари, механизаторлари ана шу социалистик мажбуриятни шараф билан адо этади.

Совхозимизда ғалла тайёрлаш плани ошиғи билан бажарилган бўлса ҳам, ҳали ғаллазорларда комбайнлар тинмай ишлаб турибди. Комбайнчилар, шоферлар, хирмондаги ишчиларни ҳар қанча олқишласа бўлади. Ғалла ўрим-йиғими бошлангандан зўр ғайрат билан ташаббус кўрсатиб ишламоқдалар. Шу туфайли 10 иш кунида 1368 гектар майдондаги ғалла ўриб янчилди. Бу умумий ғалла майдонининг 50 процентини ташкил қилади.

Комбайнчилар, транспортёрлар, ғалла тозалаш иши кеча-кундуз давом этмоқда.

Комбайнчилардан Сафар Қаршибоев, Саидқосим Кенжабоев, Иван Гурьяновлар 10 кунда ҳар бири 170—200 гектар ердаги ғаллани ўриб юксак натижага эришдилар. Ғаллани ташиб олишда Сайдазим Маматбоев, Сайдилла Қурбонов сингари шоферлар, хирмонда ишлаб смена нормасини 150—200 процент қилиб бажарган Давлат Умаров, Жўра Саитмуродов, Нина Солдаткина ва бошқалар совхозимизнинг меҳнатсеварларидан ҳисобланадилар. Чунки шулар 11 комбайнни, 16 автомашинани бетўхтов ишлашини таъминладилар.

Совхоз маъмурияти ғаллакорларга қулай маиший шароит яратиб берди. Дала шийпони яхши жиҳозланди. Бу ерда иссиқ овқат тайёрлаб турилди. Чўмилиш учун душ қилинди, кўчма устахона ҳамиша комбайнчиларнинг оғирини енгил қилди.

Ҳозир ғалла ўриб олиниши билан бирга ундан чиққан сомон пешма-пеш ғарамланмоқда. Келгуси йил мўл ҳосили учун замин ҳозирлаш тадбирлари ҳам кўрилмоқда. Ғалла ўриб олинган ерларда аста-секин шудгорлашга ҳам киришилмоқда. Масалан, дастлаб 2 та ҳайдов трактори билан 40 гектар ер шудгор қилинди.

Ҳеч шубҳасиз совхозимиз коллективи қолган ғаллани сира нобуд қилмай тўла-тўкис йиғиб олади. Келгуси йил мўл ҳосили учун зарур тадбирларни амалга оширади.

Г. ГРИЦЕНКО,
«Галақудуқ» совхозининг директори.
И. СУЛТОНОВ,
совхоз партия ташкилотининг секретари.
А. МАВЛОНОВ,
ғаллачилик бригадасининг бошлиғи,
М. МУПАРОВ,
совхоз инженери.

Суратда: Ўрта Чирчиқ районидаги «Галақудуқ» совхозида ғалла ўриш пайти.

«Бўка» совхозининг пахтакорлари қатори ғаллакорлари ҳам ҳар йили ўз сўзларининг устидан чиқадилар. Бу йил коллектив ғалла тайёрлашда районда биринчиликни эгаллади, йиллик план муваффақиятли адо этилди. Суратда: илғор комбайнчи Л. Попов.

А. Абалян фотолари.

ЛЕКЦИЯ ПРОПАГАНДАСИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

Коммунистик жамият қуриш учун зўр сабот-матонат билан меҳнат қилаётган совет кишиларини тарбиялаш, уларда коммунизм кишисига хос энг яхши, олижаноб фазилатларни камол топтириш учун кураш ҳозирги даврда олдимизда турган ғоят муҳим ва шарафли вазифалардан биридир. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати бу масалага алоҳида эътибор билан қараб, инсон тарбияси учун нимаики лозим бўлса, ҳаммасини муҳайё қилмоқда, зарур шарт-шароитларни яратиб бермоқда.

Идеология ишимизнинг ҳамма соҳалари, тарғибот-ташвиқот ишларимизнинг бутун системаси ана шу мақсад учун сафарбар қилинган. Совет идеологиясининг энг муҳим тармоқларидан бири — бу лекция пропагандасидир.

Лекция пропагандаси идеологик кураш олиб боришнинг, шубҳасиз, энг оммавий ҳамда таъсирчан формаларидан бири бўлиб, у меҳнаткашлар ўртасида ниҳоятда кенг томир ёйган. Лекция пропагандасини олиб боришда минглаб лекторлар ва пропагандистлар қатнашмоқдалар, улар томонидан ўқилган лекцияларни эса миллионлаб меҳнаткашлар мароқ билан тинглаб, маънавий озиқ олмоқдалар. Лекция пропагандасининг оммавийлигини таъминлашда, унинг таъсирини кучайтиришда маҳаллий партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотлари бевосита раҳбарлик қилмоқдалар ва яқиндан кўмаклашмоқдалар. Бу ҳол меҳнаткашларда илмий дунёқарашни шакллантиришда, совет кишиларини марксизм-ленинизм назарияси билимлари билан, партия сиёсатини чуқур тушуниш билан қуроллантиришда, уларни коммунистик идеалларга садоқат, совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбиялашда муҳим омил бўлиб хизмат қилаётир.

Маълумки, социалистик жамиятимиз тараққий этиб борганн сайин унинг маънавий ҳаёти ҳам кўпайиб ва бойиб боради. Жамият тараққиёти эса шу жамиятда яшовчи ва меҳнат қилувчи кишиларнинг ҳам ҳар жиҳатдан гармоник ўсишини, уларнинг янги билимларни мунтасил ўзлаштириб боришини тақозо қилади. Шу боисдан ҳам партиямизнинг Программасида, КПСС XXIII съезди қарорларида совет кишиларининг умумий билим ва маданий савиясини узлуксиз ошириб бориш, сиёсий жиҳатдан билимдон ва коммунизм идеалларига содиқ бўлган янги дунё бунёдкорларини тарбиялаб етиштириш вазифаси энг муҳим ва актуал масалалардан бири қилиб қўйилган.

Меҳнаткашлар ўртасида билимларни кенг тарқатишнинг жуда катта сиёсий ҳамда ижтимоий аҳамияти бор. КПСС XXIII съездининг тарихий қарорларини рўёбга чиқариш, янги беш йиллик план топшириқларини бажариш учун курашда, кишиларни меҳнатга ва ижтимоий мулкка коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашда, фан ва техника, социалистик маданият эришаётган муваффақиятларни кенг тарғиб қилишда, ишлаб чиқариш ва ижодий меҳнатда социалистик мусобақани кучайтириш, рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатини авж олдириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ҳамда тежамкорлик учун курашда, илғор тажрибаларни ўрганиш, ўзлаштириш ва ҳоказоларда билимларни тарқатишнинг, хусусан лекция пропагандасининг жуда катта аҳамияти ва таъсир кучи борлигини турмушнинг ўзи кўрсатмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз лекция пропагандасини тобора кучайтиришга, унинг меҳнаткашлар ўртасидаги таъсир кучини оширишга ҳамиша алоҳида эътибор билан қарамоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг яқинда Бутуниттифоқ «Билим» жамиятининг V съездига йўллаган табригида ҳам бу масалага алоҳида тўхталиб ўтилади. «Партиявийлик, юксак ғоявийлик, ҳаққонийлик, большевистик эҳтирос ва эътиқод ҳамиша лекция пропагандасига хос бўлиб келган хислатлардир», — дейилади ушбу табрик хатида. Бизнинг лекторларимиз ва пропагандистларимиз партиянинг ана шу кўрсатмасига амал қилган ҳолда, партиявийлик, коммунистик эътиқод ҳамда юксак ғоявийлик учун, душман идеологиясига қарши шафқатсиз кураш олиб бормоқдалар, меҳнат аҳлини коммунистик руҳда тарбиялашда партияга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Лекция пропагандасини кучайтириш ишига областимизнинг шаҳар ва районларида, колхоз ва совхозларида, саноат корхоналари ва турли ташкилот, муассасаларида, ўқув юртлари ва мактабларида хизмат қилаётган кўп сонли лекторлар, пропагандистлар, сиёсий ташкилотчилар ҳам муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Ҳозирги кунда областимизда 28 мингдан ортиқ агитатор, 7600 га яқин пропагандист, қарийб 14,5 минг сиёсий ташкилотчи, 7700 га яқин сиёсий ахборотчи бўлиб, улар меҳнаткашлар ўртасида турли мавзуларда лекциялар ўқимоқдалар, суҳбатлар ўтказмоқдалар. Бу соҳада айниқса Чирчиқ, Олмалиқ шаҳарлари, Оққўрғон, Бўка, Ўрта Чирчиқ ва Янгийўл районларида олиб борилаётган ишлар диққатга сазовордир. Маҳаллий партия, совет, комсомол ташкилотлари дуруст ёрдам бераётганлиги сабабли бу жойларда лекциялар мунтазам равишда, юқори савияда, омманинг фаол иштироки билан ўтказилмоқда.

Аммо, аҳвол ҳамма жойда ҳам бир хилдек яхши деб бўлмайди. Янгиобод шаҳрида ва Бекобод районида олиб борилаётган ишлар юксак талаблар даражасида эмас. Партия ташкилотлари суст раҳбарлик қилаётганлиги сабабли бу районларда лекциялар, суҳбатлар нисбатан кам ўтказиляпти. Айрим жойларда лекциялар ғоявий-сиёсий жиҳатдан паст савияда, зерикарли ўтказилмоқда, ҳаёт билан ва коллектив олдида турган вазифалар билан боғланмаётир. Натижада бу хил лекцияларга меҳнаткашлар камдан-кам қатнашмоқдалар.

Лекция пропагандаси идеологиямизнинг энг таъсирчан ва оммавий шаклларидан биридир. Уни ҳар томонлама кучайтириш, меҳнаткашлар ўртасида кенг ёйиш ва ундан самарали равишда фойдаланиш лозим. Лекцияларнинг сифатига айниқса кўпроқ эътибор бериш керак. Аҳоли ўртасида ўқиладиган ҳар бир лекция нечоғлик қизиқарли, фактларга бой, чуқур мазмунли бўлса, турмуш воқеалари ва коллектив олдида турган вазифалар билан чамбарчас боғланган ҳолда, назарий ва сиёсий жиҳатдан юксак савияда ўтса унинг омма ўртасидаги таъсири ҳам шубҳасиз, шу қадар кучли бўлади. Маҳаллий партия, совет, комсомол, касаба союз ташкилотларининг вазифаси — бу муҳим иш билан доимий суратда шуғулланишдан, лекцияларнинг савияси, оммавийлиги ва таъсирчанлиги учун курашишдан, лектор кадрларни тўғри танлаш ва улар тўғрисида ғамхўрлик қилишдан иборатдир. «Билим» жамияти йўли билан ўқиладиган илмий, сиёсий-ижтимоий, иқтисодий мавзулардаги лекцияларга кенг йўл берайлик.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллик байрами яқинлашиб келаётганлиги муносабати билан улуғ доҳийнинг ҳаёти ва кўп қиррали фаолиятига, шунингдек марксизм-ленинизмнинг буюк идеялари тантанасига оид материалларни меҳнаткашлар ўртасида кенг тарғиб қилиш лекция пропагандасининг диққат марказида бўлмоғи керак.

Аҳолининг ҳар қайси социал қатламига муносиб йўл топиш ва унинг савияси, талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда иш тутиш — лекция пропагандасида муваффақият қозонишнинг муҳим шартидир.

Совет кишиларининг билим савиясини тинмай оширайлик! Бу жанговар шиор янги ижодий ишларга, коммунизм ғояларини кенг тарғиб қилишда янгидан-янги муваффақиятларга даъват этмоқда.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ЯНГИЙЎЛ. Коммунист Эргаш Қурбонбоев бошлиқ звено райондаги «Ленинизм» колхозининг пешқадам звеноларидан бири ҳисобланади. Пахтакорлар ғайрат кўрсатиб меҳнат қилаяптилар. Ҳар бир туп кўчат меҳр билан парвариш қилиниб, бегона ўтлардан тозаланяпти. Чопиқ сифатли ўтказиляпти. Шунинг учун ҳам кейинги кунларда ғўзанинг ривожланиши яхшиланди. Ҳар гектар ердан 33 центнердан ҳосил кўтариш учун курашаётган звено аъзолари шоналарни кўпайтириш ва уларни гулга айлантириш учун илғор агротехника фани ютуқларини моҳирлик билан амалга оширмоқдалар.

Б. Эргашев.

ОҚҚЎРҒОН. Райондаги Ҳамза номли колхозда иш қизғин. Кейинги ҳафта ичида ўт босган майдонларнинг ярмидан кўпроғи тозаланди. Ғўзаларни бегона ўтлардан тозалашда С. Қаршибоева, Б. Мўминова, Д. Тошпўлатова, А. Собирова каби колхозчилар айниқса ғайрат кўрсатишди.

Д. Ҳусанов.

СОЛДАТСКОЕ. Оққўрғон районидаги Киров номли колхозининг звеноларида иш мусобақа асосида олиб борилмоқда. Улар эришилган ютуқларни оммалаштириб, ғўза парваришида йўл қўйилган камчиликларни тузатишда бир-бирларига яқиндан ёрдам бераётирлар. К. Рустамов бошлиқ звено пахтакорлари ҳам мусобақадошларининг яқиндан ёрдами туфайли қатор ораларига иккинчи марта ишлов беришни муваффақиятли тамомладилар.

В. Номозов.

ҲАМКОРЛИК

Қаерда иноқлик ва аҳиллик билан иш юритилса, муваффақиятлар албатта дастлаб уларга кулиб боқади. Мана бир мисол. Ўтган йилнинг август ойлари эди. Каноп ҳосилини ўриб-йиғиб олишнинг қизғин дамлари бошланиб кетган. Ишчи кучларининг камлиги туфайли ўрим-йиғим кечикиб кетадиганга ўхшаб қолди. Пахтачилик звеносининг аъзолари эса айни август ойларида барча тадбирларни амалга оширишиб қўйганликлари туфайли дарҳол лубкорларга ёрдам қўлларини чўзишди. Натижада қисқа муддатда каноп тайёрлаш йиллик планини ошириб адо этди. Ўзаро ҳамкорлик натижасида четдан ёрдамчи куч олишдан мутлақо воз кечдик. Етиштирилган ҳосилнинг даромади колхозчилар чўнтагида қоладиган бўлди. Пахта йиғим-терими даврида эса барча ишчи кучлар пахтани йиғиб олишга сафарбар қилинди. Машина ва механизм ҳамда ишчи кучларидан унумли фойдаланиш эвазига 10 кунда маррани эгалладик.

Бу йил ишни яна шундай ўзаро ҳамкорлик асосида ташкил этаяпмиз. Ҳамид Усмонов пахтачилик звеносига, Усмон Кабашев канопчилик звеносига бош. Улар ўзаро мусобақалашиб меҳнат қилишяпти. Бир-бирларига кўмаклашади. Айтайлик, айрим сабаб билан Ҳамиднинг трактори 2—3 кунга тўхтаб қолди. Усмон эса худди ўша пайтда бўш. Дала ишларини маълум муддатга амалга ошириб қўйган. Дарҳол Усмон Ҳамидга ёрдамга келади, ғўзага ишлов беради. Ўз ўрнида Ҳамид ҳам Усмонга ёрдам қўлини чўзади албатта. Аъзоларимиз ҳам худди шундай одатга кўникиб қолишган. Улар ҳам доимо бир-бирларидан хабар олиб туришади. Иссиқ жон иситмасиз бўлмас, деганларидек, биронта колхозчи бетоб бўлиб қолса, иккинчиси унга ёрдам беришга тайёр. Чунки ниҳолни яхши ўстириб олиш бутун бир коллективнинг иши.

Бу йил биз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги ва комсомолнинг 50 йиллигини муносиб меҳнат туҳфалари билан кутиб олишга бел боғлаганмиз. Ҳар гектар пахта майдонимиздан 30 центнердан «оқ олтин», каноп майдонимизнинг ҳар гектаридан 205 центнердан «кўк олтин» етиштирамиз. Давлатга 96 тонна пахта, 1412,45 тонна каноп поясн сотамиз. Ҳозир майдонларимизда суғориш, озиқлантириш ва бегона ўт, зарпечакка қарши кураш кучайтирилган. Ҳамкорликнинг қувончли натижаси — мўл ҳосил етиштирамиз.

С. МУСОҚУЛОВ,
Оққўрғон районидаги Ҳамза номли колхознинг участка бошлиғи.

ЭСТОНИЯЛИК ДЎСТЛАРГА ТУҲФА

Ўзбекистон билан бошқа совет республикаларининг дўстлик ва қардошлик маданияти картасида орадан бир неча кун ўтгач янги ёрқин ип пайдо бўлади. Бу ип «оқ олтин» ўлкасини каҳрабо Балтика соҳиллари билан боғлайди — 20 июнда Эстонияда Ўзбекистон адабиёти ва санъати декадаси бошланади.

18 июнда декада қатнашчилари қардош Эстонияга йўл олдилар. (ЎзТАГ).

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ. Кечагина бу ерда Жанубий Сурхон сув омборининг тантанали очилиш маросими бўлди. Суратда: Жанубий Сурхон сув омборининг умумий кўриниши.

В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ).

Ўртоқ Қосим

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

Ўзбек совет журналистикасини яратиш ва ривожлантириш ишига муносиб ҳисса қўшган моҳир редактор, журналист ва таржимон Қосим Сорокинни касбдош дўстлари ҳурмат ва эҳтиром билан шундай деб атардилар. Билимдон, сиёсий сезгир, газетачиликка доир масалаларни ғоят пухта билувчи бу кишини бирга ишлаган замондошлари устоз сифатида қадрлашар, унинг фикр ва мулоҳазалари, маслаҳатлари ҳамиша қимматли ва ўринли бўларди.

Қосим Сорокин 1919 йилда Тошкентга ўқишга келди. Шу йилнинг август ойида у қўлига милтиқ олиб оқ гвардиячиларга қарши ҳаёт-мамот жангига отланган қизил аскарлар сафидан ўрин олди. Уруш тугагач, партия уни Фарғонага—область сиёсий бўлимига ишга юборди. Бу ерда у «Янги Шарқ» номли ўзбек газетасига муҳаррирлик қилди. Шунингдек, бир вақтнинг ўзида ҳам шаҳар халқ маорифи бўлимида, ҳам шаҳар партия комитетида иш олиб борди.

1921 йилда Фарғона водийсида босмачилик ҳаракати авж олиб кетди. Шаҳар ва қишлоқлардаги барча коммунистлар босмачиларга қарши курашга сафарбар қилиндилар. Булар орасида Қосим Сорокин ҳам бор эди. У босмачилар билан жанг қилаётган қизил аскарлар ва маҳаллий аҳоли орасида тушунтириш ишларини олиб борди, босмачиларга қарши уюштирилган бир неча ҳарбий экспедицияларда шахсан иштирок этди.

Босмачилар тор-мор қилингач Қосим Сорокин Қўқонда «Меҳнат байроғи» газетасининг фаолиятига раҳбарлик қилди. Шу даврдан эътиборон у батамом матбуот соҳасида ишлай бошлади. 1923 йилда Қосим Сорокин Тошкентда чиқарилган «Инқилоб» журнали идорасида бир муддат саркотиб ва муҳаррир бўлиб ишлади. Унинг бу журналдаги фаолияти ҳақида «Туркистон» газетаси 1923 йилда қуйидагиларни ёзган эди: «Журналнинг мундарижа ва техник жиҳатидан Туркистонда бу кунгача кўрилмаган даражада муваффақиятли чиқишига кўп ғайрат сарф қилган ўртоқ Қосим ташаккурга лойиқ».

1923—24 йилда Қосим Сорокин Бухоро Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Бухоро Халқ Совет Республикаси Марказий Ижроия Комитетининг нашри бўлган «Озод Бухоро» газетасининг муҳаррири лавозимида ишлади. Кейин эса икки ярим йил давомида у Москвада ВКП(б) Марказий Комитетининг матбуот бўлимида инструктор бўлиб хизмат қилди. 1927 йил апрель ойида «Қизил Ўзбекистон» газетасининг муҳаррири қилиб тайинланди. Қосим Сорокин «Қизил Ўзбекистон» газетасининг ғоявий-сиёсий савиясини оширишга кўп меҳнат сарф қилади. У раҳбарлик қилган «Қизил Ўзбекистон» редакцияси коллективининг газета фаолиятини кучайтириш борасидаги меҳнати Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 1927 йил ноябрь ойида бўлган III съездида муносиб баҳоланди. Съезд мамнуният билан: «Қизил Ўзбекистон» газетаси ғоявий-сиёсий жиҳатдан чиниққан газета бўлиб қолди, у Марказий Комитет йўлини тўғри ифодаламоқда» деб кўрсатиб ўтган эди. 1927—28 йилларда «Қизил Ўзбекистон» газетаси ишчи ва деҳқонлар билан алоқасини мустаҳкамлаш борасида ҳам катта муваффақиятларга эришди. Буни шундан ҳам билса бўладики, газета идораси 1927 йилда меҳнаткашлар оммасидан 15 минг, 1928 йилда эса 18 минг хат-хабар олди. Бунда, шубҳасиз, газета муҳаррири Қ. Сорокиннинг хизмати катта бўлган.

Қосим Сорокин кейинчалик Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг матбуот секторини бошқарди. 1933 йилда республика партия ташкилоти уни Андижон область Сталин МТСи сиёсий бўлимининг бошлиғи қилиб ишга тайинлади. Бу масъулиятли топшириқни Қосим Сорокин шараф билан адо этди. Шундан сўнг, у, партия ва давлат органларида турли хил раҳбарлик лавозимларида ишлади.

Қосим Сорокин актив жамоат арбоби эди. У 1927 йилда Ўзбекистон Советларининг қурултойида Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитетининг аъзоси қилиб сайланди. Шу йил у Тошкент область партия комитети бюросининг ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолигига ҳам сайланди.

Қосим Сорокин ажойиб ташкилотчи, тажрибали партия ходими бўлиши билан бирга уста қаламкаш ҳам эди. Унинг журналистик мероси рангба-рангдир. У янги лотин алифбесини жорий қилиш, хотин-қизлар озодлиги, халқ маорифи темасида жуда кўп сермазмун мақолалар яратиб, ўзини маданий инқилобнинг жонкуяр арбоби сифатида намоён қилди. Қосим Сорокин ёзиб қолдирган журналистик асарлар орасида матбуот масалаларига бағишланган мақола ва обзорлар салмоқли ўрин тутади. Қосим Сорокин ўзбек журналистикасида матбуот обзори жанрини қарор топтирган ва бу жанрда нодир намуналар ярата олган қаламкашлардан биридир. Унинг бу хилдаги мақола ва обзорлари «Қизил байроқ», «Туркистон», «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» газеталарида, «Коммунистлар йўлдоши», «Коммунист» ва РКП(б) Марказий Комитетининг матбуот масалаларига бағишлаб чиқарилган «Красная печать» журналларида босилгандир. У, айниқса, «Красная печать» журналида фаол ҳамкорлик қилган. Бу журналда 1923—27 йиллар давомида унинг «Туркистон», «Озод Бухоро», «Зарафшон», «Қизил Ўзбекистон» газеталари ва «Муштум» журналлари ҳақидаги катта обзор мақолалари босилиб чиққан. Қосим Сорокинни ўзбек вақтли матбуотининг тарихини ўрганишга қўл урган биринчи тадқиқотчилардан деб айтиш мумкин. Унинг «Красная печать» журналида ўзбек матбуотининг тарихига оид эълон қилган мақолалари, шунингдек матбуотимизнинг 20-йиллардаги умумий аҳволини ёритувчи обзорлари журналистикамиз тарихини ўрганишда аҳамиятга эгадир.

Қосим Сорокин матбуот ҳақидаги мақола ва обзорларида матбуотнинг ленинча принципларини партиямизнинг совет журналистикаси соҳасидаги кўрсатмаларини тарғиб қилди. Газета ва журналларнинг ғоявий йўналишини мустаҳкамлаш уларнинг омма билан, айниқса, деҳқонлар билан алоқасини ўрнатиш ва кучайтириш ишчи-қишлоқ мухбирлари ҳаракатига партия раҳбарлигини яхшилаш ва матбуот учун муҳим аҳамиятга эга бўлган бошқа масалаларни кўтариб чиқди. Ўзбекистон шароитида бу масалаларни қандай ҳал қилиш йўлларини кўрсатди. Бу обзор ва мақолалар, шубҳасиз, ўзбек совет журналистикасининг тараққиётига, журналистикамизнинг ленинча принциплари асосида ривожланишига баракали таъсир кўрсатган.

Қосим Сорокин РКП(б) Марказий Комитетининг матбуот бўлимида ишлаб юрган кезларида бўлимнинг матбуот масалаларига доир ҳужжатларини, тўпламларини тайёрлашда ҳам иштирок қилган. Чунончи, у РКП(б) Марказий Комитети матбуот бўлимининг уша даврдаги мудири, партия ва давлатимизнинг таниқли арбоби И. Варейкс муҳаррирлиги остида 1925 йилда нашр этилган «Наша печать» номли тўпламнинг миллий матбуотга доир қисмини тайёрлашда қатнашган.

Сорокиннинг маданиятимиз тарихидаги хизматларидан яна бири шундаки, у улуғ Ленин асарларини ўзбек тилига таржима қилишда фаол иштирок қилганлардан, шу ишни бошлаб берган тўнғич таржимонлардандир. У В. И. Лениннинг вафотидан сўнг республика Давлат нашриёти ўзбек тилида босиб чиқарган тематик тўплам ва хотира китобларининг бир қанчасига муҳаррирлик қилди. Айримларини эса ўзи таржима этди. Қосим Сорокин В. И. Лениннинг 1927—29 йилларда Ўзбекистон Давлат нашриёти нашр қилган «Ленин хрестоматияси» номли тўпламларида ва «Ленин кутубхонаси» сериясида босилган асарларини ўзбек тилига таржима қилишда ҳам фаол қатнашиб ўзбек меҳнаткашларини улуғ доҳий асарларидан баҳраманд қилишдек мўътабар ишга ҳисса қўшди.

Қалб қўрининг бутун ҳароратини ўзбек миллий совет маданияти ва журналистикасининг равнақига бахш этган фидокор инсон ва моҳир қаламкаш Қосим Сорокиннинг номини халқимиз ҳамиша ифтихор билан тилга олади.

Т. ПИДАЕВ.

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Александр ЛАЗЕБНИКОВ.

ШПИГЕЛЬГАССЕ, 14

I.

— Биз бир йилдан ортиқроқ Ленинга қўшни бўлиб яшадик. Уйимиздан Владимир Ильич ва Надежда Константиновнанинг квартирасига отам икки-уч минутда борарди.

Бундай гапларни ҳамма ҳам айтавермайди. Аммо суҳбатдошим бу сўзларни одатдагидай, оддийгина қилиб айтди. Чамаси, у—ўша пайтда ўн икки ёшли эди—Шпигельгассе деб аталувчи тор ва эгри-бугри, лекин жуда тинч кўчада Ленинга қўшни бўлгани ва Ильични яхши эслаб қолганлигини айтиб, ҳеч кимни ҳайратга солмоқчи эмасди. Унинг сўзларидан ҳам худди қиёфасидек табиийлик ва камтарлик билиниб турса-да, ҳар қалай, «Ленинга қўшни бўлганмиз» дейиши ҳар кимни ҳаяжонлантирмай қўймас эди. Ахир у ярим аср бурунги воқеани ҳикоя қилиб бераётган эди-да! Ўрта Осиёда яшаб турган бу кекса инженер-мелиоратор бир вақтлар Цюрих лицейида Ленин квартираси деразалари тагида чопқиллаб юрганига баъзан кишининг ақли бовар қилмай қоларди.

Мен унинг хотиралари чин эканлигига бирданига ва осонгина ишонч ҳосил қилдим. Ўйлайманки, ўқувчилар ҳам суҳбатдошимнинг бирорта сўзига шубҳаланмасалар керак.

Унинг исми Жорж Платтен. Ҳа, Ленин ҳамма мамлакатлар ишчиларининг дўсти ва капиталистларнинг душмани, деб атаган ўша Платтеннинг — не-не тўсиқ ва қийинчиликларга қарамай эмиграциядан қайтаётган Ленинни омонэсон Россия чегарасига олиб келиб қўйган Платтеннинг ўғли. Агар бу киши умрида яна бошқа ишлар қилмаганида хам (у 1918 йил январи оқшомида революция душманлари ўқ узганларида ўз гавдаси билан Ленинни тўсиб қолган) биргина шу фактнинг ўзиёқ Фриц Платтеннинг инсонлар хотирасида абадий қолмоғи учун кифоя қиларди.

Унинг ўғли билан тасодифан учрашиб қолдим. Мен Ўрта Осиёдан бир кишини қидираётгандим. Бу киши 1917 йилнинг бошларида Шпигельгасседаги 14-уй рўпарасига келиб этикдўз Каммерер квартирасининг эшигини тақиллатган (аскар, айниқса немислар қўлидан асирликдан қочган киши қўрқоқ бўлмайди-да) ва «Жаноб Ульянов шу ерда турадими?» — деб сўраган эди.

У Боден кўлидан сузиб ўтиб, энг катта большевикни қидириб, Цюрихга келганди.

Надежда Константиновна қачонлардир «Ильичлар» бир йилдан ортиқроқ яшаган Цюрихдаги ана шу XVI асрдан қолган эски ва қоронғу уйни таърифлаб, швейцар этикдўзи Каммерернинг квартирасини чинакам «интернационал» уй, деб атаганди. Ҳамма квартирантларни бирма-бир санаб бўлгач, гал охирги — тўртинчи хонага келганида Крупская бу ерда «биз, россияликлар» яшардик, деган эди.

Худди мана шу ерга, Цюрихга, россияликларникига, Шпигельгассега, Эски шаҳарга Владимир Ильич ва Надежда Константиновна Россияга жўнаб кетмасидан бир неча ой илгари собиқ ҳарбий асир, воронежлик деҳқон Михалев келган эди. Яқиндагина саводини чиқарган Михалев ўзининг синфий тафаккури билан Ленинни ҳайратлантирган ва ҳаётий кузатишлари билан ғоят қизиқтириб қўйганди.

Михалев Россияга Владимир Ильичдан кейин қайтиб келган. Ленин у билан Москвада учрашган. Михалев «Главполитпросвет»-га — Надежда Константиновнанинг ҳам ҳузурига кирган. Орадан яна бир қанча вақт ўтгач, Н. К. Крупская Михалевдан мактуб олади. Мактубда у Ўрта Осиёда ишлаб турганини, ишчилар клубида Лениннинг Цюрихдаги ҳаёти ҳақида ҳикоя қилиб берганини ёзибди. Унинг ҳикоясини ишчилар қизиқиб тинглашибди, бироқ унинг гапларининг чинлигига шубҳа билан қарашибди. Михалев Надежда Константиновнадан ўзининг Швейцарияда Ленин ҳузурида бўлганлигини тасдиқлашини илтимос қилган эди.

Ленин билан чет элда, кейинроқ Москвада учрашган, аслида Марказий қоратупроқ областидан бўлган бу деҳқоннинг тақдири журналистни қизиқтирмаслиги мумкин эмас-да. Михалев ҳақида ўша пайтда фамилиясидан бўлак менда ҳеч қандай бошқа маълумот йўқ эди. Ўрта Осиёдаги кўпгина шаҳарларнинг адрес столига мурожаат қилишга тўғри келди, афсуски, ҳеч нарсани аниқлаб бўлмади.

Мен Ўрта Осиё республикалари компартияларининг Марказий Комитетлари ҳузуридаги архивларга хат ёзиб, вақтли матбуотда Михалевнинг Ленин билан учрашганлиги ҳақидаги хотиралари чиққанми, йўқми — шуни маълум қилишларини сўрадим. Мутлоқ кутилмаган жавоб келди. Менга Ўзбекистонда Ленин билан Цюрихда учрашган киши яшайди, бироқ унинг фамилияси Михалев эмас, балки Платтен, деб хабар қилишганди.

Шундай қилиб, изланишларнинг бири иккинчисига боғланиб кетди. Гап шундаки, уларнинг иккови — Михалев (исмини Надежда Константиновна айтмаган эди) ҳам, Жорж Платтен ҳам бир вақтнинг ўзида Шпигельгассе кўчасида бўлишган. Шулардан бири (мен тезда учрашган киши, Альтштадтдаги қадимги уйда яшаган қўшнилари — россияликлар тўғрисида менга сўзлаб берди.

II.

Платтендан эшитганларимни ҳикоя қилишга ўтмасдан аввал яна бир кишининг номини тилга олмоқчиман. Бу киши кекса швейцар этикдўзидан ҳамма нарсани суриштириб-билиб олиш учун Цюрихнинг нотаниш тор кўчаларида тентираб, Каммерернинг уйини ахтарган эди.

Бу киши ҳақида менга яқинда Прагада унинг энг яқин дўстлари — эр-хотин Ярмила ва Винцент Нечасовлар сўзлаб беришди.

— Эгон Лениннинг жуда кўп адреслари изидан борган, — деди Ярмила. — У Ленинни яхши кўриб қолган эди.

Нечасовларнинг Прагадаги уйи Эгон Эрвин Кишнинг энг нодир қўлёзмалари ва китоблари сақланаётган бирдан-бир жой ҳисобланади. Унинг ёзган ҳамма асарларини — репортаж ва очерклардан иборат қирқ уч тўплам ва романни Ярмиланинг ўзи таржима қилган. Шу уйда менга Киш умрининг охиригача саккиз йил давомида ёзган перони ҳам кўрсатишди. Ярмиланинг немисчадан чех тилига қилган таржимасига Киш киритган тузатишларни, Нечасовларнинг Прагадаги адресига ер юзининг ҳамма чеккаларидан келган хатларни кўрдим.

Ўша кунги учрашув пайтида мени Эгоннинг Шпигельгассе кўчаси, 14-уйдаги Ленин квартираси нинг эгаси билан қилган суҳбатининг биринчи нашри ҳаммасидан кўра кўпроқ қизиқтирарди. Кишнинг мақолалари Жорж Платтен ҳикояларига кўп жиҳатдан ўхшаб кетарди.

Киш Лимматни Янги бозор билан боғлайдиган ана шу қинғир-қийшиқ кўчага келган биринчи журналист эди. У бу ерга Каммерер квартирасига худди Владимир Ильич ва Надежда Константиновна яшаган вақтдагидек оддий ва камбағал кишилар, оиласи катта ишчилар ва ҳунармандлар кўчиб кирган пайтда келди.

«Жаноб Ульянов қанақа квартирант эди? — деб Киш берган саволига уй эгаси шундай жавоб қайтарган:

— Худога шукур, мен ундан ҳамиша мамнун эдим. Ой сайин у менга ўтирган хонаси учун 28 франкдан бериб борарди. У менга ҳеч ташвиш орттирмасди... Жаноб Ульянов кун бўйи стол ёнида ўтириб китоблар, газеталар ўқир, ярим тунгача алланарсаларни ёзарди. Э худоим, у қанчадан-қанча хат, газеталар оларди-я! Бу ёққа бир қаранг, мана шу бурчак ҳар куни лиқ тўла бўларди. Жаноб Ульянов эса почтачини юқорига кўп чиқиб-тушишга мажбур қилмайин, деб хат-хабарларни ўзи олиб келарди».

Асримизнинг оташин репортёри Эгон Эрвин Кишнинг қаламига мансуб яна бир ибора баралла янграган эди. Бу ибора нақадар таъсирли ва аниқ ёзилган:

«Хайрлашарканман, мен унга бахт тиладим ва шундай дедим: «Умид қиламанки, Сизга Россияда бу ердагидек кўп ишлашга тўғри келмайди, жаноб Ульянов!» Бу гапимга у ўйлаб туриб шундай жавоб қайтарди: «Ўйлайманки, жаноб Каммерер, Петербургда ишларим бундан ҳам кўпайиб кетади!» «Йўғе, — жавоб бердим унга,— Сиз барибир бу ердагидек кўп ёзолмайсиз. Россияда тезда уй топа олармикинсиз, ахир у ерда, эҳтимол, уй-жойга эҳтиёж каттадир? — «Ҳар қалай уй топиб оларман, — деди менга жаноб Ульянов, — бироқ мен топган уй Сизникидек осойишта бўлармикин, жаноб Каммерер, бунисини билмайман!..»

... Цюрих — Ленинга бошпана берган Швейцариядаги ҳамма меҳмондўст шаҳар ва қишлоқлар орасида унинг муҳожирликда бўлган сўнгги адреси эди. Владимир Ильич бу ерда унчалик кам яшагани йўқ — у ўтган асрнинг охирида ҳали жуда ёшлигидаёқ Россияни биринчи бор ташлаб, мана шу ўлкага борган. Швейцария унинг узоқ дарбадарлик йилларидаги биринчи ва сўнгги қароргоҳи бўлиб қолди. Ленин 1917 йилнинг апрелида она-ерига шу мамлакатдан қайтган эди.

Ким билсин, эҳтимол, Цюрих вокзалида Швейцария билан абадий хайрлашар экан, қирқ саккиз ёшли Ленин тоғлар, кўллар ва самимий одамлар ўлкаси бўлган ана шу мамлакатни ўз умрининг ярмидан ортиқроқ даври мобайнида билганини айтмоқчи бўлгандир. Ахир у биринчи марта у ерга борганида ёши йигирма бешга ҳам тўлмаган эди-ку! Бу мамлакат «гўзаллиги Россияни эслатиб турарди».

Шундай қилиб, 1895 йилнинг майидан 1917 йилнинг апрелига қадар (баъзан узоқ танаффуслар билан бўлса ҳам) Ленин Швейцарияда етти йилга яқин яшади.

Худди апрель ойида, аниғи 9 апрелда, Жорж Платтен (мен уни тасодифан Ўрта Осиёдан топдим) Цюрих вокзалида Ленин билан Петроградга кетаётган ўз отасини кузатган эди. Ўша пайтда бола — ўн уч ёшда эди. Сал ўтмай у ҳам Цюрихни ташлаб, Москвага, отасининг ҳузурига йўл олди.

Орадан кўп йиллар ўтгач, ёши анчага бориб қолган Жорж Платтен болалигини ўтказган шаҳарда, мактабга қатнаган ва отаси билан етаклашиб, ўртоқ Ленин яшаган уйга борган кўчада бўлди. Шу эски уйда яшовчиларнинг кўпи биладиган ва Фриц Платтен сўзлаб беришни яхши кўрадиган қадимий воқеа унинг хотирасида қайта жонланди. Бу воқеа Шпигельгассе кўчаси, Эски вокзалдаги жонсиз гувоҳлар билан бирга Жоржнинг кўз ўнгидан бирма-бир ўтди. Унинг назарида 1917 йилнинг апрель кунларидан бери бу ерда гўё ҳеч нарса ўзгармагандек эди.

(АПН).

(Давоми бор)

КАТТА машинист Анвар Турсунбоев Чирчиқ электрохимия комбинатининг зарбдорларидан бири. У техникани моҳирона бошқаришда кўпчиликка ўрнак бўляпти. Суратда: ўртоқ А. Турсунбоев.

В. Сироткин ва И. Глауберзон фотоси.

ТОШКЕНТ политехника институтининг Оҳангарон шаҳридаги кечки умумий техника факультетида 700 дан ортиқ киши ўқимоқда. Улар ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда энергетик, бинокор, кимёгар ва тоғ металлурги ихтисосликларини эгаллашмоқда. Суратда: умумий химия кафедрасининг ассистенти О. Кириченко студентлардан Ғ. Дадахонов ва А. Бекмирзаевлар билан машғулот ўтказмоқда.

В. Лейзерович фотоси, (ЎзТАГ).

ОЛОВКОРЛАР

РЕПОРТАЖ

Қуёшнинг сўнгги нурлари корхона пештоқига тушиб, товланиб турарди.

Завод ичкарисига — прокат цехига кирдим. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони мастер Саид Нуриддинов цехни айланиб юрган экан. У чўғдай маъдан оқимига кўз ташлайди. Маъдан бўлаклари бирин-кетин транспортёр бўйлаб келарди. Вальцовкачилар бу парчаларни қисқич билан олиб, истаган шаклга келтириб улардан уч бурчак, рельс ёки шпаллар тайёрлашади. Вальцовкачиларнинг қўли-қўлига тегмасди.

Мастер Саид эса ишнинг боришини диққат билан кузатди. Ҳаммаси жойида, бу унинг кулимсирашидан сезилиб турарди. Саид билан илиқ ҳол-аҳвол сўрашдик. Унинг юзи маъдан ҳароратидан қизариб кетган эди. Ютуқлари ҳақида гаплашиб келарканмиз, рўпарадаги кўрсаткич тахта диққатимизни тортди.

Тахтада рақам кўп эди. Баъзан рақамлар сўзлардан кўра кўпроқ нарсани англатади. Келинг, яхшиси рақамларга навбат берайлик.

Тахтада 36 тонна, 0,4 процент, юзларча киловатт-соат электр қувватини ифода этган рақамлар бор эди.

— Булар, — деди Саид, — сменамизга оид. Бугун смена нормасини бир соат аввал бажардик. Планадан ортиқча 36 тонна прокат бердик. Маҳсулотнинг сифати кечагидан 0,4 процент яхшиланди. Буниси, тежаб қолган электр қувватимиз. Ўтган ойда эса сменамиз пландагидан 460 тонна кўп прокат ишлаб чиқарган эди, — деб табассум билан қўшиб қўйди у.

Суҳбатлашиб, «300» рақамли станда ишлаётган вальцовкачи олдига келдик. У узун қисқичлар билан чаққон ҳаракат қилаётган эди.

— Шевкет Фейзуллаев, — деб таништирди Саид.

Айтишларича, «300» стани бундан 20 йил аввал ишга туширилган экан. Ўша маҳалда станни ишга тушираётган мутахассислар орасида бир ўсмир ҳам юраркан. Ўсмирнинг қилган ишидан берган саволи кўп эди. Ўша ўсмир Шевкет эди.

Йигирма йил ичида стан беқиёс даражада ўзгарди. Қуввати бир неча бор ошди. Печлар аввал қора мой билан ишласа, ҳозир газ билан ишламоқда. Бир вақтлар Шевкетнинг ўзи ҳам бошқаларга шогирд эди, эндиликда у тажрибали металлурглар сафидан ўрин олган. Дўстларига, ёшларга ўз касбининг сирларини ўргатяпти.

Шевкет пешанасидаги маржон терларини артаркан, нарироқда меҳнат қилаётган вальцовкачини кўрсатди.

— Ремзи — биринчи шогирдим, — деди у фахр билан, — ишга келганда дастлаб менга ўхшаш ғўр эди. Ҳозир унинг ишига ҳавасим келади. Ремзи пенсияга чиққан акаси Умернинг касбини давом эттиряпти...

Прокат цехида Шевкет, Ремзига ўхшаш қалби олов азаматлар кўп. Шунинг учун ҳам цех коллективи заводда биринчилар қаторида коммунистик меҳнат коллективи номини олди. Прокатчиларнинг бутун мақсади йиллик планни муддатидан олдин бажаришга қаратилган. Улар доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун астойдил курашишяпти, меҳнат унумдорлигини муттасил ошириб боришяпти.

...Мартен цехидамиз. Янги смена эндигина иш бошлабди. Печлар гувуллайди. Гўё улар олов пуркаётгандай. Печь олдида қора кўзойнак таққан ёшгина бир металлург юрибди. У печда қайнаган пўлатнинг тобланишини кузатмоқда. Танидик: бу пўлат эритувчиларнинг бошлиғи Амет Мемедляев эди. Печда пўлатнинг қайнаш даражасини рангига қараб билади у.

У ишлаётган участка ғоят масъулиятли. Учинчи печда маъдан 1630 даражада эрийди. Буни эритиш алоҳида маҳорат ва ширжоатни талаб қилади, албатта. Лекин, бу ишни Амет Мемедляевга ишонишади. Амет ҳам бу ишончни оқлаяпти. Унинг бригадаси ўтган ойда пландагидан 60 тонна кўп пўлат эритишга муяссар бўлди.

Биз, бу оташ қалб одамларнинг ишларидан бир шингил ҳикоя қилдик, холос. Улар оловкор деган шарафли номга яраша ишлашяпти.

С. НАГАЕВ.
В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводи.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» НАТИЖАЛАРНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

ТАЛАБ ҚОНДИРИЛАДИ

Газетамизнинг шу йил 18 апрель сонида «Редакцияга хат» рубрикаси остида босилган «Ҳисобда йўқ маҳалла» сарлавҳали материалда «Паркент» совхозининг иккинчи бўлими бундан ўн йил муқаддам электрлаштирилганлиги, лекин шу бўлим территориясида жойлашган «Сой» маҳалласида яшовчи меҳнаткашлар эса электр нуридан фойдаланаолмаётганлиги кўрсатилган эди.

Юқори Чирчиқ район совети ижроия комитетининг раиси ўртоқ Э. Икромов «Сой» маҳалласидаги хонадонларни электр нури билан таъминлаш учун совхоз маъмурияти бешинчи кўчма механизация колоннаси билан шартнома тузганлиги, шунга кўра электрлаштириш ишлари шу йил ичида тугалланишини редакцияга маълум қилди.

ФОТОН ТЕХНИКАСИ

ЗАРГАР-НУР ✦ ҚИРҚИШ ТЕЗЛИГИ ✦ МИНУТИГА 60 МЕТР

Лазер нурини нозик заргарлик ишларини бажаришга «ўргатишди». Маълум бўлишича, бу «тиғ» билан эриши қийин металл пластинкаларни қирқишдан ташқари капрон ва бошқа кўп ҳарир материалларни бичиш хам мумкин экан. Бутуниттифоқ тўқимачилик ва енгил саноат сиртқи институти машина ва автоматларни лойиҳалаш кафедрасининг яқинда бўлган мажлисида бу ажойиб «кесувчи асбоб»дан фойдаланиш имкониятлари катта эканлиги маълум қилинди.

— Ўтказилган тадқиқотлар, — деди кафедра раҳбари, профессор И. И. Купустин, — бетўхтов ишлайдиган газ лазерининг нури юнг, пахта, капрон, лавсандан тўқилган ҳар қандай тўқимани яхши қирқаверишини кўрсатди. Фотон нури трикотаж газлама, чарм, сунъий ва табиий мўйна, картон ва ҳаттоки, ойнани ҳам кесаверар экан.

«Нур асбоби» материални қарийб нобуд қилмай яхшилаб бичишдан ташқари кесилган қирраларни моҳирона кавшарлаб, силлиқлаб ҳам қўяди. Титилиб кетадиган газламалар ва синтетик газламаларни бичишда бу хусусият айниқса муҳим ҳисобланади. Бундай бўлишига сабаб шуки, нур билан қирқиш вақтида кесиш чизиғи бўйлаб жуда юксак температура вужудга келади ва материал эришга улгурмай буғланиб кетади...

Орёл шаҳридаги енгил машинасозлик илмий тадқиқот институтининг СССР Фанлар академиясига қарашли П. Н. Лебедов номидаги физика институти билан биргаликда олиб борган ишлари туфайли йиғилган материал шу йилнинг охиридаёқ тўқима материалларни нур билан кесадиган тажриба-саноат установкаси яратишга имкон беради.

Фотон нури воситасида қирқиш, кийим бичиш процессларини автоматлаштиришга имкон беради. Бу иш берилган программага мувофиқ машинада қилинади. Ҳозирнинг ўзидаёқ нур билан ҳар минутда 60 метрдан кесиш тезлигига эришилди. Бу—юксак иш унумидир.

Тадқиқотлар программамизда инженер Г. П. Бизюк, техника фанлари кандидатлари А. И. Барчуков, К. В. Пучков ва бошқалар актив қатнашдилар. Ленин мукофоти ва Нобель мукофотининг лауреати академик А. М. Прохоров тадқиқотларни ташкил этишимизда бизга катта ёрдам берди.

— Тез орада енгил саноатда материалларни фотон нури билан бичиш кенг равишда қўлланилабошлайди, деб ишонамиз, — деди И. И. Капустин.

А. ПРЕСНЯКОВ.
(ТАСС мухбири).

Серқуёш республикамизда

БИР ЯНГИЛИК ЭЛЛИК САККИЗ МИНГ СЎМ НАФ КЕЛТИРДИ

АНДИЖОН. «Фарғонабурнефть» тресги конструкцияси ўзгартирилган дастлабки учта кон-қудуқ пармалади. Пармалаш вақтида узунлиги бир ярим километрлик оралиқ колоннаси туширишдек сермеҳнат ишга ўрин қолдирмади. Пармалаш мастери К. Халилов, инженерлардан А. Саркисян, З. Низомиддинов, Г. Семеничев ва бошқалардан иборат бир группа мутахассислар билан ишлаб чиқариш новаторлари шу янгиликни таклиф қилишди. Янги конструкцияни жорий этиш йилига эллик саккиз минг сўм иқтисодий наф келтиради.

ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАСИНИ ЎРГАНМОҚДАЛАР

ЛАТИН Америкасидаги ўн уч мамлакатнинг ҳунар-техника таълими марказий органлари раҳбарлари Ўзбекистонда тўрт кун меҳмон бўлдилар. Улар халқаро меҳнат ташкилотининг илтимосига кўра СССРда ўтказилган семинар қатнашчилари эди.

Меҳмонлар малакали ишчилар тайёрлаш соҳасида Ўзбекистон орттирган тажриба билан танишдилар. Улар Тошкент ва Самарқанднинг ҳунар-техника билим юртларига, бир қанча корхоналарига бордилар, Мирзачўлга сафар қилдилар.

ХОРАЗМНИНГ СУТ ДАРЁСИ

УРГАНЧ, Хоразм областидаги хўжаликларнинг товар сут етказиб берувчи фермалари меҳнаткашлари давлатга сут сотиш ярим йиллик планини бажардилар. Тайёрлов пунктларига 10.371 тонна сут элтиб берилди.

МИЛЛИАРД КИЛОВАТТ-СОАТ НУР ТАЙЁР

НАВОИЙ. Навоий ГРЭСининг коллективи йил бошидан бери бир миллиард киловатт-соат электр энергия ҳосил қилиб берди. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақада қозон-турбина ва электр цехлари биринчи ўринда бормоқдалар.

ЯНГИ МЕВА ҲОСИЛИДАН КОНСЕРВАЛАР

БУХОРО. Бу ердаги консерва заводи янги мева ҳосилини қайта ишлашга киришди. Бухоро районидаги «Маданият» ва Фрунзе номли, Вобкент районидаги «Коммунизм» колхозлари олча, ўрик, тоғолчани биринчи бўлиб етказиб бердилар. Яқин кунларда ишга тушириладиган конвейер линия томат шарбати, пастаси ва винегрет ишлаб чиқара бошлайди.

Июль ойида яна бир конвейер линияни ишга тушириш мўлжалланмоқда.

ЙИЛНИНГ ИККИНЧИ ЯРМИ ҲИСОБИГА

ҚОРОВУЛБОЗОР. (Бухоро области). Бу ердаги разведка мақсадида кон пармалаш конторасининг коллективи нефть ва газ чиқадиган қудуқлар кавлаш ярим йиллик планини бажарди. Йил бошлангандан бери 18 минг метрга яқин кон-қудуқ пармаланган. А. Бобоев, К. Ўлмасов ва М. Латипов бошлиқ илғор бригадалар энг яхши кўрсаткичларга эришдилар. (ЎзТАГ).

БУ БИНОКОРЛАР Подмосковье қурилиш-монтаж поездининг пешқадамлари ҳисобланишади. Ўртоқ В. Бодров бошлиқ монтажчилар бригадаси азаматлари «Марказ-5» да тошкентликлар учун кўркам турар-жой бинолари қуриб беришда фаол қатнашмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

Дунё хабарлари

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

СОВЕТ-ҲИНДИСТОН ИЛМИЙ ҲАМКОРЛИГИ КЕНГАЙМОҚДА

1968 йилнинг сентябрида Тошкентда табиий бирикмалар химияси юзасидан Совет-Ҳиндистон симпозиуми ўтказилади. Симпозиум шу йилнинг бошида илмий ҳамкорлик қилиш юзасидан тузилган Ҳиндистон—Совет комитетининг таклифига биноан уюштирилади.

УзТАГ мухбири А. ЕРШОВ мазкур комитетнинг аъзоси Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқовга мурожаат қилиб, бўлажак симпозиумда кўзда тутилган мақсадлар ҳамда икки дўстона мамлакат олимлари ўртасидаги ҳамкорликнинг ривожланиб бораётганлиги ҳақида гапириб беришини сўради:

— Симпозиум табиий бирикмалар химияси ва фармакология соҳасидаги тадқиқотларнинг аҳволини муҳокама қилади,—деди Обид Содиқович.—Мана шу соҳалардаги илмий тадқиқот ишларини бундан буён ривожлантириш истиқболлари аниқланиб, ҳар икки мамлакат олимларининг илмий ҳамкорлик қилиш программаси ва конкрет объектлари белгилаб олинади, бир-бирларига мутахассислар юбориш ва надрлар тайёрлаш масалалари муҳокама қилинади. Бундан ташқари Ўрта Осиё ва Ҳиндистоннинг иқлимига мослаштириш мақсадида доривор ўт-ўланлар уруғларини айирбошлаш масалалари ҳам кўриб чиқилади. Жумладан, гипертония касаллигини даъволашда энг самарали восита бўлган алкалоид модда ажратиб оладиган ўт бизни кўпроқ қизиқтиради.

Тошкент симпозиумида пахтачилик соҳасида биргалашиб тадқиқотлар олиб бориш масаласини муҳокама қилиш ҳам мўлжалланмоқда.

Табиий бирикмалар химияси симпозиуми — икки мамлакат олимлари ўртасида ҳамкорликни кенгайтириш юзасидан биргаликда ўтказилаётган ҳинд-совет тадбирларидан биридир холос. Илмий ҳамкорлик қилиш юзасидан Ҳиндистон—Совет комитетининг 1968 йил бошларида Деҳлида ўтказилган мажлисида мен мамлакатимиз делегати сифатида иштирок қилган эдим. Мажлисда бу борадаги илмий изланишларнинг кўпгина соҳалари тилга олинди. Табиий бирикмалар химияси, ғўза генетикаси, селекцияси, физиологияси ва биохимияси юзасидан олиб борилаётган тадқиқотлар, ғўза зараркунандалари ва касалликларига қарши кураш, шўрхоқ тупроқни ўрганиш ва тупроқ шўрини йўқотиш методларини ишлаб чиқиш, доривор ўсимликларни экиб кўпайтириш, хужайра биологияси, одам физиологияси каби илмий ишлар шулар жумласидандир. Илмий изланишнинг шу соҳалари юзасидан Совет Иттифоқида ва жумладан Ўзбекистонда катта ютуқларга эришилди. Фанимиз эришган муваффақиятларга ҳиндистонлик ҳамкасбларимиз қизиқиб қараётганлигининг бойиси ҳам шунда, Ҳиндистон олимларининг орттирган тажрибалари бизга ҳам наф келтиради, албатта.

Ҳиндистон—Совет илмий ҳамкорлик комитетининг биринчи мажлисида аниқ ва ижтимоий фанлар, ҳиндистоншунослик, иқтисодий планлаштириш соҳаларида икки мамлакат олимларининг алоқаларини мустаҳкамлаш борасида ҳам таклифлар айтилди. Комитет мажлисларида бу қўшма орган доимо ишлаб туриши керак, деб таъкидланди. Икки мамлакат ўртасида фан соҳасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш, илмий ахборот ва адабиётларни айирбошлашга ёрдам бериш бу органнинг асосий вазифаларидан бири, деб кўрсатиб ўтилди.

СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги илмий ҳамкорлик янги тараққиёт босқичига қадам қўйди, деди суҳбатнинг охирида О. С. Содиқов. Икки мамлакат олимлари куч-ғайратларини бирлаштириш фан тараққиёти учун катта аҳамиятга эга бўлиб, ҳар икки томонга кўп наф келтиради. Совет—Ҳиндистон илмий ҳамкорлигининг ривожланишига Ўзбекистон олимлари ҳам ўзларининг салмоқли ҳиссаларини қўшмоқдалар.

МЕҲНАТ ВА КАПИТАЛ

ИТАЛИЯ

РИМ. Мамлакатдаги барча касаба союз бирлашмаларининг даъватига мувофиқ, Италия матбуоти ходимлари 48 соатлик забастовка ўтказдилар. Наширлар ва агентликларнинг директорлари меҳнаткашларнинг иш ҳақини ошириш ва меҳнат шароитини яхшилаш тўғрисидаги талабларини эътиборга оладиган янги коллектив шартномани тузишдан бош тортганликлари сабабли матбуот ходимлари курашнинг ана шу йўлига ўтдилар. Иш ташлаш натижасида мамлакатнинг ҳамма қисмида газеталарнинг босиб чиқарилиши кечикди.

ЗАМБИЯ

ДОРУССАЛОМ. Лусакадан хабар беришларича, Замбияда темир йўлчиларнинг 4 кунлик забастовкаси тамом бўлган. Бу забастовкада 5 минг киши қатнашди.

Темир йўлчилар касаба союзининг раҳбари Ананья Мванза матбуот вакилларига бундай деди: темир йўл компаниясининг маъмурияти ишчиларнинг иш ҳақини ошириш ва меҳнат шароитини яхшилаш тўғрисидаги талабларини қараб чиқишга рози бўлди.

ЭКВАДОР

ГУАЯКИЛЬ. Эквадорнинг Лос—Риос вилоятида ва бошқа вилоятларининг унга туташган районларида мева ташувчи автомашиналарнинг шофёрлари иш ташладилар. Улар жумладан, йўлларнинг ремонт қилинишини ва йўл божи бекор қилинишини талаб этдилар.

Забастовка мамлакатнинг асосий қишлоқ хўжалик маҳсулоти бўлган бананларни ташишга жиддий халақит берди. Гуаякиль портида чет элларнинг банан ортилмаган кўп кемалари бекор турди.

Гуаяс вилояти меҳнаткашларининг федерацияси ва Эквадор соҳилларидаги қишлоқ хўжалик ишчилари федерацияси иш ташловчиларни қўллабқувватладилар. Маъмурлар шофёрлар қўйган талабларнинг кўп қисмини қондиришга мажбур бўлдилар. (ТАСС).

ЯНГИ ИҒВОГАРЛИК

ЛОНДОН, 17 июнь. (ТАСС). Исроил ҳарбийлари ўт очишни тўхтатиш тўғрисида Исроил билан Иордания ўртасида тузилган битимни ҳали ҳам бузмоқдалар.

Рейтер агентлигининг мухбири Аммондан хабар беради: Иордания вакили Исроил қўшинлари бугун эрталаб Албакур ва Аладасия районларида (Иордан водийсининг шимолий қисми) Иордания қўшинлари позицияларини пулеметлардан ўққа тутди, деди. Иордания вакили икки ўртада бўлган отишма натижасида Иордания томонининг талафот кўрмаганлигини таъкидлади.

ИШ ТАШЛАШ ТЎҒРИСИДА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

ПАРИЖ, 17 июнь. (ТАСС). Савдогарлар ва газета тарқатувчилар Бош Ассамблеяси (Касаба союз бирлашмаси) кеча Парижда ўз мажлисини ўтказди. Бош Ассамблея 17—18 июнда ялпи забастовка ўтказиш тўғрисида якдиллик билан қарор қабул қилди. ЮФИ агентлигининг хабар беришича, маъмурлар меҳнаткашларнинг иш ҳақини ошириш ва меҳнат шароитини яхшилаш тўғрисидаги талабларини қондиришни истамаганликлари муносабати билан шундай қарор қабул қилинган.

Телетайп лентасидан

✦ НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Жанубий Вьетнам халқ озодлик қуролли кучларининг тўпчилари душманнинг Сайгондаги ҳарбий объектларини ўққа тутишни давом эттирмоқдалар. Чет эл агентликларининг хабар беришича, 16 июнда ватанпарварлар порт иншоотларига ва полиция участкасига қаттиқ ўт очиб ҳужум қилдилар. Шу вақтнинг ўзида Сайгонда шаҳар марказидан 5 километр масофадаги аэропорт районида ватанпарварларнинг отрядлари билан қўғирчоқ армия қўшинлари ўртасида қаттиқ жанг бўлди. Сайгон қўшинлари бу жангда катта талафот кўрдилар.

✦ ЛАГОС. (ТАСС). Мана, ярим йилдирки, Нигерия штатининг шимоли-шарқида жойлашган Беге ва Ярва қишлоқларининг аҳолиси ўз ерларини ишлаш имкониятидан маҳрумдирлар. Маҳаллий бозорлар ҳам жим-жит бўлиб қолган. Бунинг сабаби — филларнинг босқинчилигидир. Мазкур районга ишқи тушиб қолган филларнинг катта подаси деҳқонларнинг бутун экинларини буткул пайҳон этди ва уларни ваҳимага солмоқда. Филларнинг далаларга ва қурилишларга етказган зарари неча минглаб фунт стерлинг ҳисобланади.

ХАЛҚ БИЛАН АЛОҚА МУСТАҲКАМ

КОЛОМБО. (ТАСС). Цейлон илмий тадқиқотлар ва уй-жой қурилиши министри Жаеварденe Цейлон — совет дўстлиги уюшмаси уйида «Совет санъатининг 50 йиллиги» Виставкасини очиш вақтида гапириб, совет рассомлари, ёзувчилари, композиторлари халқ ҳаёти билан маҳкам боғланганлар, уларнинг санъати халқнинг фикр ва ҳис-туйғуларини акс эттиради, деди. У, совет санъатининг тили содда, реалистик ва ҳаммага тушунарли эканлигини таъкидлади.

Бу виставка, деди Жаевардене фақат санъат мухлисларигина эмас, балки шу билан бирга «СССР ва Цейлон халқлари ўртасида дўстлик алоқаларининг мустаҳкамланишидан манфаатдор бўлган» кишилар учун ҳам катта аҳамиятга эга.

ВДР ОСМОНИДА УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ, 17 июнь. (ТАСС). Вьетнам халқ армиясининг ҳаво ҳужумидан мудофаа қисмлари кеча Нгеан вилояти осмонида илгари хабар қилингандек, Американинг бир самолётини эмас, балки икки самолётини уриб туширганлар. Вьетнам информация агентлиги тарқатган қўшимча маълумотларда кўрсатилишича, Вьетнам зенитчилари 15 июнда Американинг бир самолётини уриб туширганлар.

Вьетнам Демократик Республикаси осмонида уриб туширилган Америка самолётларининг жами сони 2.979 тага етди.

АГРЕССОРГА ЗАРБА

ХАНОЙ, 17 июнь. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги Озодлик агентлигининг маълумотларига асосланиб, хабар беради: Жанубий Вьетнам халқ озодлик қуролли кучлари жангчилари 10 июнда Сайгондан 70 километр ғарби-жанубдаги Зингчом дарёсида қўққисдан ҳужум қилиш натижасида Американинг 10 ҳарбий кемасини ботирдилар ва сафдан чиқардилар. Америка ҳарбий хизматчиларидан 200 киши қириб ташланди ва ярадор қилинди.

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ИШЧИЛАР СИНФИ ПАРТИЯСИНИНГ РАҲБАРЛИГИ — МУВАФФАҚИЯТЛАРНИНГ НЕГИЗИ

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг раиси Вальтер Ульбрихт Маркклебергда (Лейпциг) очилган ГДРнинг 16-қишлоқ хўжалик виставкаси «Агра-68» да республика кооператив деҳқонлари ва Ғарбий Германия деҳқонлари вакиллари билан учрашди.

Вальтер Ульбрихт дўстона суҳбат вақтида республика ишчилари билан деҳқонларининг мустаҳкам иттифоқи — ишчилар синфи партиясининг раҳбарлик роли Германия Демократик Республикасининг қишлоқ хўжалигини муваффақиятли ривожлантириш негизи эканлигини таъкидлади. Германия Демократик Республикаси деҳқонларининг ҳали яқиндагина тамом бўлган X съезди ва Маркклебергдаги 16-қишлоқ хўжалик виставкаси, деб уқтириб ўтди В. Ульбрихт, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ва саноатнинг қишлоқ хўжалиги билан боғланган барча тармоқларини ягона планлаштириш методи тўғри метод эканлигини очиқ—равшан исбот қилади.

МАМЛАКАТНИНГ ДЕНГИЗ ПОРТЛАРИ

Югославиядаги портлар шу қадар тез кенгайиб бормоқдаки, Бакар, БАР, Плоше ёки реконструкция қилинган ва янги техника билан таъминланган қадимий Риека портларидан қайси бири энг йирик ва энг замонавий порт эканлигини белгилаш ҳам қийин бўлиб қолди.

Кейинги йилларда Югославия Социалистик Федератив Республикаси портларининг умумий юк обороти йилига қарийб 17 миллион тоннага етди. Бу портлар орқали 8 миллионга яқин пассажир ташилди. Мавжуд портларни кенгайтириш ва замонавий машина-ускуналар билан таъминлаш натижасида уларнинг юк обороти яқин йиллар ичида йилига 25 миллион тоннагача ортади.

ХУНЕДОАРДА ЯНГИ ПРОКАТ СТАНИ

Руминия металлургия маркази Хунедоарда янги прокат стани қурилиб бўлди. Бу марказда прокат тахтасининг эни 1.300 миллиметр бўлган янги прокат стани чиниқтирила бошланди. Бинокорлар муддатидан уч ой олдин фойдаланишга топширган янги стан йилига 3 миллион тоннагача пўлат қуйилмасини тахта қилиб чиқаради.

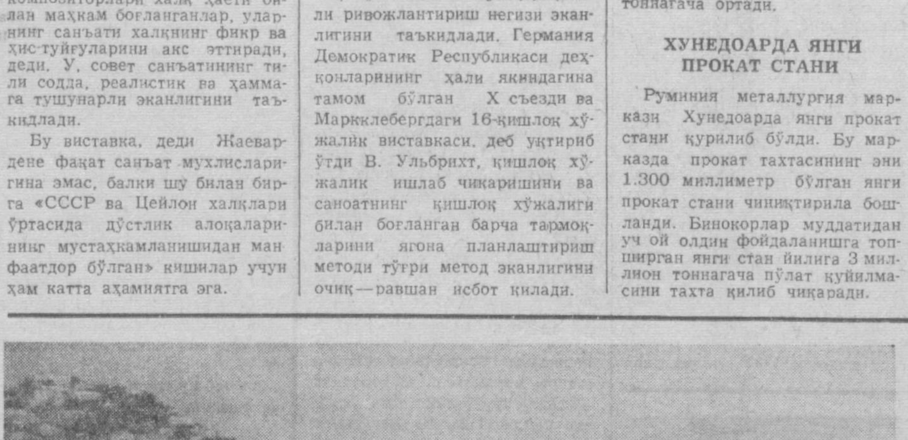

КАПРИ — Италиянинг энг гўзал курортларидан биридир. Суратда: курортнинг гўзал денгиз соҳилларидан бири.
А. Зайцев фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

БУЙРАК ТОШИ КАСАЛЛИГИНИ ДАВОЛАШ ЙЎЛЛАРИ

Улуғ Октябрь инқилобигача Ўзбекистонда медицина фани унча тараққий этмаган эди. Халқ ўртасида тарқалган оғир касалликларни даволаш ва келиб чиқиш сабаблари аниқланмаган эди. Ўша вақтларда буйрак ва сийдик йўлидаги тош касаллигидан ҳам кўп беморлар нобуд бўлгани тарихдан маълум.

Бу касаллик революциягача Ўрта Осиёда, шу жумладан Ўзбекистонда ҳам кенг тарқалган бўлиб, беморларни медицина фанидан мутлақо бехабар бўлган табиблар ўз билганича даволаб келишарди. Кўпчилик табиблар касалликни тугатиш учун сийдик билан ажралиб чиққан тошни олиб, уни дока рўмолга ўрашар ва сув солинган идишга ботириб олганлари ҳолда, ана шу «сеҳрли» сувни беморга дам-бадам ичиришарди. Ҳатто сийдик йўлидан ажралиб чиққан тошни ховончада майдалаб, ҳосил бўлган тош толқонини сувда ивитиб беморларга ичиришган...

Афсуски табибларнинг бу даволаш усули ўзини оқламади, аксинча кўплаб кишиларнинг ёстиғини қуритди. Улуғ Октябрь қуёши балқигач, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш ишларига алоҳида аҳамият берила бошланди. Ёш Совет ҳукумати медицина фанини ривожлантиришга, турли оғир касалликларнинг олдини олишга қаратилган бир қатор тадбирларни амалга оширди. Қисқа вақт ичида мамлакатимизда кўплаб шифобахш медицина даргоҳлари вужудга келди ва хилма-хил дорилар тайёрланди. Шифокорларнинг катта армияси етишиб чиқди.

Медик олимларимиз сийдик йўли тоши касаллиги устида ҳам тинмай текширишлар, тажрибалар ўтказишаяпти. Натижада шу касалликларнинг келиб чиқиш сабаблари ва уларга қарши кураш йўллари аниқланди ҳамда илмий асосланди. Касалликнинг келиб чиқишига доир кўп назариялар бор.

Сийдик йўлларидаги тошларнинг кимёвий состави асосан ҳар хил кислоталар тузларидан ташкил топган. Бу тошлар кимёвий составига қараб бир неча хилларга бўлинади. Улар мочекисли, оксалатли, фосфатли тузлардан ташкил топган. Бундай тошлар сийдик йўлида жуда кўп учрайди. Карбонатли, оқсилли цистинлардан ва кеантинлардан ташкил топган тошлар эса кам учрайди. Урат тошлар асосан сийдик кислотаси (натрий, аммоний) тузларини ташкил этади. Фосфат тошлари эса асосан фосфорно-кислий кальций ва фосфорнокислий аммиак-магнези (струвит, брушит, витлокит)лардан иборат. Оқсил тошлар асосан шавеловокислий оҳак (веввелит, веделлит) тузларини ўз ичига олади.

Бу хил тузлардан ташкил топган буйрак тошлари Ўзбекистонда жуда кўп. Карбонат тошлар кўпроқ углекислий кальций ва магнезийдан иборат. Оқсил тошлар асосан ҳар хил юқори молекулали органик бирикмаларни ўз ичига олади.

Беморларда тошнинг катталиги ноҳотдан то товуқ тухумидек бўлиши мумкин. Уларда дастлаб орқа бел мускулларида оғриқ сезила бошланади. Кейинчалик оғриқ қориннинг гоҳ чап, гоҳ ўнг томонига ўтади. Айрим ҳолларда оғриқ бошланганида бемор қаттиқ безовталаниб, ётган жойида совуқ терга ботади, айрим ҳолларда ҳушидан кетиши ҳам мумкин. Унинг ҳарорати кўтарилиб, томир уруши секинлашади. Вақти-вақти билан беморнинг кўнгли айнаб, қусиши ҳам мумкин. **Беморни тезлик билан врач урологга кўрсатиш жуда ҳам зарур!**

Оғриқни қолдириш учун иссиқ грелка ёки илиқ ванна қабул қилиш тавсия этилади. Оғриқ пасаймаса тери остига оз миқдорда наркотик дорилардан укол қилиш лозим.

Ўрта Осиёнинг машҳур табобат олими Абу Али ибн Сино ўзининг «Тиб қонунлари» китобида буйрак ва сийдик йўлларида пайдо бўлган майда тошларни эритиш ёки чиқариш учун бир қанча нафис ўсимликлардан тайёрланган дориларни таклиф этган. Булар укроп, маккажўхори попуги, петрушка, ромашка, наъматак, ёввойи сабзи уруғи, тарвуз суви ва бошқалардан иборат.

Ҳозирги замон медицинаси тараққиётида урологлар буйрак ва сийдик йўлларида пайдо бўлган тошларни даволашда замонавий дори-дармонлардан фойдаланадилар. Улар организмга таъсирига кўра бир неча группага бўлинади: спозмолитик, антисептик, оғриқ қолдирувчи, тош ҳайдовчи ва бошқалар. Агар беморнинг буйрук ва сийдик йўллари яллиғланса, у ҳолда врач маслаҳати билан ҳар хил антибиотиклар ёки сульфаниламид препаратлари бериш тавсия этилади. Тетрациклин, пинициллин, сигмомицин, растомицин, олететрин, каномицин, ахромицин, неграмм, уросмедин, дезурол, гантанал, данассен месульфин, урокармин, уратропин, уросульфан, этазол, нитрофуранлар ва бошқалар ана шундай препаратлар ҳисобланади. **Буйрак ёки сийдик йўлларида пайдо бўлган тошлар диаметри бир сантиметрдан кам бўлса, фақат шу пайтдагина дорилар таъсири яхши натижа бериши мумкин.**

Буйрак ва сийдик йўлларида пайдо бўлган тошнинг (диаметри бир сантиметр) эритиш ёки ҳаракатга келтириш учун ҳар хил эфир мойларидан тайёрланган препаратлардан кенг фойдаланилаяпти. Цистенал, олеметин, эртемизол раватинекс, энатин ва бошқалар шулар жумласидандир.

Бу соҳада юқорида айтилган препаратлардан ташқари бошқа дорилар ҳам қўлланилаяпти: ависан, уроданал, амми-зубнойнинг 10 процентли эритмаси, уролизит, антронил, пиперазин миди, аммоний хлорлар шулар жумласидандир. Бу дори-дармонлар фақат врачларнинг назорати остида берилади.

Юқорида кўрсатилган дориларнинг таъсири ва дозасини билиш учун И. Г. Мазманян таҳрири остида чиққан урологлар справочнигидан фойдаланиш керак.

Буйрак ва сийдик касаллиги билан оғриган бемор овқатни ўз вақтида истеъмол қилиши керак. Улар сервитамин бўлсин. Бу касалликнинг ҳамма хилида гармдори, мурч, какао ва алкогол ичимликлари ман қилинади.

Жисмоний меҳнат билан шуғулланиш ва дам олишни тўғри йўлга қўйиш ҳам бу касалликни даволашда катта аҳамиятга эга.

Бизга адабиётдан маълумки, ҳозир республикамизда буйрак, сийдик тош йўли касаллигини даволаш борасида катта илмий-тажриба ишлари олиб борилаяпти. Тажрибакор врачлар, буйрак-сийдик тоши касаллигини даволашда бой малака ҳосил қилган шифокорлардан профессор К. Тагиров, доцентлардан А. Койсман, Т. Познякова, С. Варшавский, С. Умаров, А. Ҳафизов, А. Муҳиддинов ва И. Змойро ва бошқаларнинг хизматлари катта.

Йиллар ўтиши билан бу касалликнинг келиб чиқиш сабаблари яна ҳам чуқурроқ тадқиқ қилинади.

Норхўжа МАҚСУДОВ,
медицина фанлари доктори, профессор.

НАВОИЙШУНОСЛИККА ОИД ТЎПЛАМ

Улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоий жаҳон адабиётининг буюк сиймоларидандир. Алишер Навоий бизга ўзининг 32 тадан ортиқ китобларини мерос қилиб қолдирган.

Навоийнинг «Чордевон», «Девони Фоний», «Ҳайратулаброр», «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун», «Сабъаи сайёр», «Садди Искандарий» китоблари ва бошқа фалсафий, адабий танқидчиликка, адабиёт назариясига, тарих ва тиббиётга оид асарлари унинг бебаҳо ижодий дурдоналаридир.

1968 йилнинг сентябрида Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги зўр тантана билан нишонланади. Юбилей муносабати билан Ғафур Ғулом номидаги Тошкент Давлат бадиий адабиёт нашриёти «Алишер Навоий» деган библиографик кўрсаткични нашр этди. Бу кўрсаткичга Алишер Навоийнинг 1917 йилдан 1966 йилгача нашр қилинган асарлари, танқидий биографик материаллар ҳамда Алишер Навоий образини акс эттирувчи бадиий ва санъат асарлари киритилган.

Тўпламда филология фанлари докторлари Абдуқодир Ҳайитметов, Ғулом Каримов, Воҳид Абдуллаев, Ҳамид Сулаймон, Ҳомил Ёқубов, фалсафа фанлари доктори Воҳид Зоҳидов, адабиётшунос олимлар Тўхтасин Жалолов, Абдулла Олимжон, Натан Маллаев, Порсо Шамсиев, Саид Назар, Ҳасан Муҳаммадхўжаев ва бошқа навоийшуносларнинг Алишер Навоий асарлари тўғрисидаги материаллари ва шоирнинг меросини ўрганишга доир бўлган адабиётлар кўрсатилган.

Китобдаги «Навоий асарларининг нашри» бўлимида аввал танланган асарлари, кейин бўлса достонлари, сўнгра лирикасидаги ғазаллар, рубоий, туюқлар, қитъалар, шунингдек, қасидалар, афоризмлар ва алоҳида илмий ва тарихий асарлари берилган. Алоҳида нашр қилинган ва матбуотда газета ҳамда журналларда босилган асарлари хронологик тартибда кўрсатилган.

Танқидий-биографик материаллар бўлимининг ҳамма қисмларида олдин алоҳида нашрлар, сўнгра вақтли матбуотда босилган мақолалар авторларининг номи алфавит тартибида қўйилган. Китобнинг охирида библиографик манбалар ва исмлар кўрсаткичи берилган.

Тўплам шоир ва файласуфнинг ижодий фаолиятини ўрганаётган илмий ходимларга, мутахассисларга, ўқитувчиларга, университет ва педагогика институтларининг филология факультетларининг студентларига, аспирантларга, шарқшуносларга ҳамда шоирнинг фаолияти билан қизиқувчиларга мўлжалланган.

Китобни Назира Мирзаева ва Замира Полвонова тузишган.

Шунингдек, худди шу номдаги китоб рус тилида ҳам нашр қилинди. Китобда буюк шоирнинг СССР халқлари тилларида, чет элларда босилиб чиққан асарлари, шоир ҳақидаги илмий ишлар тўғрисида тўла маълумот берилади.

Т. ИСМОИЛОВ.

Янги шеърлар

ҲАР КУН ЭРТАЛАБ

Ҳар хил миш-мишларга
солмасдим қулоқ,
Муъжиза деганга бермас эдим
тан.
Мен уни учратдим
Ва дедим ногоҳ:
— Мўъжиза дегани, демак,
рост экан.
Хаёлим қочгандир бироз,
эҳтимол.
Шундай туюлгандир балки
ўзимга.
Ҳар қалай кўрганман...
Ва ҳайратдан лол
Боққанман ишонмай ҳатто
кўзимга.
Одатий тонг эди,
Ишга шошардим,
Ленин майдонидан ўтарди
йўлим.
Ҳали ой ботмаган,
Нурин сочарди
Кўнглимдай ёрқин-у
кўнглимдай тўлин.
Сўнгра... пъедесталда Ленин
билан у
Тун бўйи сирлашиб чиққанми,
дейман —
Гўё кўзларини босгандек уйқу
Уфққа бош қўяр ҳорғинлик
билан.
Ленин ҳайкалига боқдим-у,
шу он
Ажиб муъжизанинг бўлдим
гувоҳи.
Қўлини силкитиб у Шарққа
томон
Кимнидир имларди,
Чорларди чоғи...
Ҳа... ана, ёйиб нур, тоғлар
ортидан
Аста мўралади заркокил қуёш.
Кўпдан таниш эди улар
афтидан...
Мамнун жилмайишдан сўнг
икки сирдош.
Хаёлим қочгандир бир оз,
эҳтимол,
Шундай туюлгандир, билмадим,
рост гап,
Ленин қўли билан (кўрганман
яққол)
Қуёшни чорларкан ҳар кун
эрталаб.
Доим нур ошиғи, дердилар
уни,
Демак, Ленин сабаб—нурафшон
ўлкам...
Шунинг-чун мунтазир бўлиб
ҳар куни
Измида тураркан Ой ҳам, Қуёш
ҳам.

ТИНИҚЛИК

Қара, дўстим, қанчалар тиниқ,
Кўк беғубор, мусаффо дейман.
Телбаларча айтаман қўшиқ,
Баҳрим очар хушҳаво дейман.
Тип-тиниқ кенг далалар бағри,
Далаларда гуллар ҳавоси,
Бузилмаган орзулар тахи,
Тиниқ ўйлар,
Куйлар жилоси.
Менга шундай кўринар олам,
Гўё борлиқ тиниқ кулади.
Тиниқ бўлса, дейман, ҳар одам,
Тиниқ қўшиқ айтгим келади.

Ёдгор ОБИДОВ.

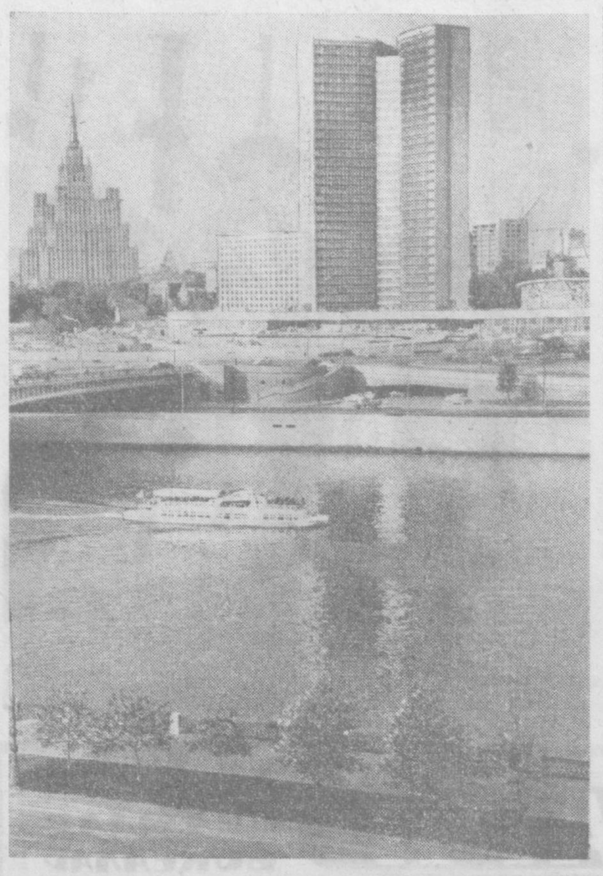

БЕПОЁН МАМЛАКАТИМИЗ ШАҲАРЛАРИ БЎЙЛАБ. Москва. Шаҳарнинг Тарас Шевченко соҳилидан кўриниши. Ўртада — СЭВ биноси.

В. Савостьянов фотоси, ТАСС фотохроникаси.

ҲАМ ПОЧТАЛЬОН, ҲАМ АГИТАТОР

1-«Оҳангарон» совхозининг Тут участкасида Салом Қодировни ҳамма ҳурмат қилади.

Эл ҳурмати бежиз эмас, албатта. Салом қишлоқ аҳлига кунлик газета ва журналларни ўз вақтида етказиб беради. Ундан қишлоқ қариялари ва нафақа олувчилар ҳам хурсанд, чунки ўз пенсия ва нафақаларини эпчил почтачи уларга ўз вақтида етказиб бериб туради.

Қодировнинг яна бир касби бор, у агитаторлик ҳам қилади. Қишлоқ атрофидаги далаларга чиқиб, турли темаларда суҳбатлар ўтказади. Яқинда у моҳир механизатор, Меҳнат Қизил Байроқ орденли Эргаш Қурбонов бошлиқ звено даласида АҚШ агрессорларининг Вьетнамдаги ваҳшийликлари ва вьетнам халқининг қаҳрамонлиги ҳақида суҳбат ўтказди.

Ҳ. ҲАМИД.

КУНЛАРДАН БИР КУН

Француз файласуфи Монтень кунлардан бир кун шундай фикрга келди:

— Оламда ҳаммадан ҳам ақл адолат билан тақсимланган бўлса керак.

—Нега бундай дейсиз? — сўрашди ундан.

— Чунки ҳеч ким ақлим кам деб шикоят қилмайди, — деб жавоб берди файласуф.

* * *

Искандар Зулқарнайин умрини бочкада ўтказган файласуф Диогенни одатдагидек ўз бочкаси ичида ўтирганда кўрди ва унинг жавобларидан ҳайратга келгач, эриб кетди:

— Тила тилагингни...

— Бироз четга чиқиб турсангиз, — илтимос қилди Диоген жаҳонгашта Зулқарнайиндан, — Сиз менга қуёшни тўсиб турибсиз.

* * *

— Файласуф Суқротдан йўловчи киши сўради:

—Шаҳаргача неча соатлик йўл?

— Боравер, — деди Суқрот.

Йўловчи йўлга тушди ва йигирма қадам босиб ўтгандан сўнг Суқрот орқасидан унга деди:

— Икки соат юрсанг бўлади.

— Нега шуни менга дарҳол айта қолмадинг? — хафа бўлди йўловчи.

— Қаёқдан билай, сенинг қандай тезлик билан юришингни.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55—Кўрсатишлар программаси, 18.00—Телеянгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.10—«Қизил галстук» тележурнал. 18.50—Қардош республикалар маданиятларининг ўзаро таъсири ва бир-бирини бойитиши (суҳбат), 19.05—Иккинчи истеъдод (ҳаваскорлар концерти), 19.45—Телеянгиликлар, 19.55—Кўрсатишлар программаси, 20.00 дан—Москва кўрсатади

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 17.55—Кўрсатишлар программаси, 18.00—Буратинонинда меҳмонда (қўғирчоқ фильм), 18.10—Революция волонтёрлари (ҳужжатли фильм), 18.30—Оперетта тарихидан. И. О. Дунаевский. 19.20—Ер, севги ва орзу (ҳужжатли фильм).

Ўзбек тилида: 19.50—Рассом ва замон, 20.10 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. Спорт. 20.50—Татар куйларидан концерт, 21.30—Кутилмаган муҳаббат (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 20.00—Меҳмон—меҳмон ўйнаймиз (қўғирчоқ фильм), 20.20 Ирчилик билан юзма-юз (ҳужжатли фильм), 21.15—Медея (телеспектакль).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—19/VI да Жон қизлар, 20/VI да Махтумқули, 21/VI да Ёшликда берган кўнгил.

КИНО

Сўнган чақмоқлар (1—2 серия) —«ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 2 да).

Саргузашт қидирувчилар — «ЧАЙКА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Тоғдаги янкама-янка олишув—«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Анна Каренина—«ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ҳиндулар суянчиғи — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5, кеч 6.45, 8.15 ва 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА
(Кеч соат 9 ва 10.45 минутда)

Сўнган чақмоқлар — «ФЕСТИВАЛЬ».

Камают ғорининг сири—«ХИВА».

Отелло Дюлахазеда — НАВОИЙ номли.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
19, 20 июнда
кеч соат 7 яримда
СССР биринчилиги учун
«НЕФТЧИ» (Боку)—«ПАХТАКОР» (Тошкент)
командалари ўртасида
ФУТБОЛ
19—дублёрлар, 20—асосий составлар учрашади.

РЕСПУБЛИКА «ЎЗГИПРОСЕЛЬСТРОЙ» ЛОЙИҲА ИНСТИТУТИГА

Сурхондарё области совхозлари ва қўриқ ерларида турар жой —граждан қурилиши комплекс лойиҳаси бўйича экспедицияларда ва Термиз шаҳрига бориб ишлаш учун

Малакали мутахассислар: аҳоли жойларини планлаштириш ва қурилиш бўйича архитекторлар: (қурувчилар, сув таъминоти ва канализация бўйича, теплотехниклар, электриклар, газ таъминоти ва кучсиз ток бўйича)

КЕРАК

Меҳнат ҳақи 1-етакчи категория бўйича ва экспедицияда ишланганлиги учун 60% қўшимча ҳақ тўланади.

Турар жой билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 1-Май кўчаси, 97-уй, кадрлар бўлими.

ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙНИНГ ТРАНСПОРТ БОШҚАРМАСИ

профессионал-шофёрлар курсига

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Курсантларга стипендия тўланади.

Ўқиш муддати — 5 ой.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 22-уй, кадрлар бўлими (1, 4, 8, 6-троллейбуслар, 7, 8, 11-трамвайлар, 11, 14, 28 автобусларнинг «Облисполком» бекати).

АЖОЙИБОТЛАР ОЛАМИДА

ҲАЙКАЛ ОРАСИДА ҚЎЛЁЗМА

Классик адиблар ёзган қўлёзмаларни қайси жойдан топиб олишмайди, дейсиз. Улар архивлардан, унутилиб кетган эски журналлардан, ота-боболарининг сандиқларидан чиқиб қолади.

Лекин бунақаси ҳеч бўлмаганди.

Ла-Манш бўғози қирғоғида ўнлаб йиллардан бери Наполеонга ўрнатилган бир ҳайкал турарди. Булонь-сюр-Мер шаҳрининг катталари шу ҳайкални ремонт қилишга қарор қилишди. Ҳайкални шоҳ супадан эҳтиёткорлик билан бураб олишганда ҳамма ҳайратда қолди.

Ҳайкал ораси бўш бўлиб чиқди. Ишчилар шу бўшлиқдан қандайдир металл ғилофни ҳам топиб олишди. Ғилоф ичида эса, Виктор Гюгонинг Наполеонга бағишланган шеъри ёзилган қоғоз чиқди. Адабиётшунослар шундай тахмин қилишди; Гюго цензура босишга рухсат бермаган шеърини шу усул билан яшириб, олиймақом қўмондонга ўз ҳурматини изҳор этган эмасмикан?

КАМПИРЛАР ЧЕМПИОНИ

Судья жюри қарорини эълон қилди. Гвэн Метюмэн исмли кампир «Парвардигор, қироличани ўзинг асра» гимни садолари остида фахрий ўринга чиқади.

Бу 70—80 яшар кампирлар орасидан чиққан чемпион эди. Бу кампир спортнинг ғалати турида рекорд қўйган экан: у бир йилда икки юз жуфт жун пайпоқ ва ўн иккита жун қўлқоп тўқибди.

ИККИ ОТА ФАРЗАНДИ

Ота кўзининг зиёси фарзанд,
Она меҳрининг гиёси фарзанд.
(Ҳ. Ҳ. Ниёзий).

ҒУЛОМНАЗИР ота кўча-кўйда ўрта бўй, сарвқомат, қоши-кўзи худди ўзиникига ўхшаш мана шу йигитга кўзи тушиб қолса жойида суратдек қотиб қолар, ич-ичидан чуқур хўрсинар, юраги аллақандай орзиқиб кетар эди. Нима қилсин? Уни тўхтатиб бағрига боссинми, ўғлим, кўзимнинг оқи-қораси мени танияпсанми, сенинг отанг бўламан, отанг десинми, унинг пешонасидан, юзларидан тўйиб-тўйиб ўпсинми?! Афсус, ота бундай жасоратга ботинолмас, ботина олмасди эмас, ўғлининг юзига боқишга виждони йўл бермасди. Ахир, «бегона» бўлиб кетган йигитнинг йўлини қандай тўссин. Тўхтатганда ҳам нима дейди? Сен менинг фарзандимсан дейдими? Хўп, борди-ю, йигит кечирасиз, ота, мени битта-яримтага ўхшатгандирсиз, лекин мен сизнинг ўғлингиз эмас, ўзимнинг отам бор, деб узр сўраб кетса-ку бир навитаниб қолиб кўкрагимдан итариб, бетимга тупурса, унда нима бўлади?! Ғуломназир ота ана шундай андиша билан ўғли Раҳматуллانинг қадамини юзига суртар, лекин рўбарў келиб, дардини айтолмас, ўзини танитолмасди... Ҳа, Ғуломназир ота ўзидан ўтганини ўзи билади. Ахир отанинг ўзига қолса шундай бўлсин, кўзининг оқи-қораси, белининг қуввати биттаю-битта ўғли бошқаларнинг эшигида тарбия топсин, уйини тўлдирсин дермиди. Начора, тақдир ҳали кўзини очиб, ота дийдорига тўймаган, она сийнасига қонмаган гўдакни юлиб ўзгалар эшигига, бегона аёл бешигига олиб бориб ташлади.

...1942 йил. Улуғ Ватан урушининг энг оғир йиллари эди. Ғуломназир аканинг уйида янги фарзанд дунёга келди. Фарзанд ўша йиллари хонадонга севинч олиб кирди. Лекин бу хонадон севинчи, шодлиги узоққа чўзилмади. Ўғилчалари Раҳматулла етти ойлик бўлганда Ғуломназир аканинг умр йўлдоши Муаззам опа гўдагини эрига топшириб, дунёдан кўз юмди. Етти ойлик мурғакни боқиш, тарбиялаш отанинг ўзига қолди. Ўша йиллари бир томонда рўзғор тебратиш ташвиши бўлса, иккинчидан боланинг тарбияси Ғуломназир аканинг қўлини анча боғлади. Нима қилсин, хонадонда фарзанди учун парвона бўладиган меҳрибон бир аёл киши йўқ эди. Ғуломназир ака ўйлай-ўйлай шу хаёлга келди. Қаерда бўлса ҳам омон бўлсин. Катта бўлса бир куни топишиб олармиз деди-да, гўдакни қўшни маҳаллалик бир киши тарбиясига топширди. Онанинг иссиқ сийнасига тўймай ажралган фарзанд ота бағридан ҳам узоқлашди. Тўғри, ҳам турмуш йўлдошидан, ҳам уйининг гули, ҳаётининг меваси фарзандидан бевақт ажралган ота учун ўша кунлар оғир бўлганди... Эҳтимол отанинг ўша йиллари бундан ўзга чораси ҳам бўлмагандир.

Йўқ, ота севимли умр йўлдоши Муаззам опадан қолган ёдгорини бир умр ташлаб қўймади. Вақт топиб ўғлидан хабар олиб турди. Ўғилчасининг бўйига-бўй қўшилаётганини кўриб кўзи қувнади. Уйига кириб «ўғлим, яхши юрибсанми» деёлмаса ҳам эндигина атак-чечак қадамга кирган ўғилчасини кўчада ушлаб олиб эркалаб ўтар, пешонасидан ўпиб кетарди. Ёшгина мурғак Раҳматулла ўша кезлари ота қалбини қаердан ҳам сезсин? У эсини таниб ўзига ширин забон ўргатган, ахлоқ-одобдан таҳсил берган, ўзи киймай унга кийдирган, отаси ўрнига оталик қилган Раҳмат акани таниди. Тили чиқиб, уни биринчи бор «ота!» деб атади. Кўзини очиб саҳарлари иссиқ сиймосини тутган, унинг етимлигини билдирмай бошини силаган. Ўзи емай дилбандига едирган Раҳмат аканинг умр йўлдошини таниди. Уни «она!» деб чақирди. Ахир бундан ўзгача бўлиши ҳам мумкин эмас эди-да. Йиллар кетидан йиллар қувиб ўтаверди. Раҳматулла ана шу оила бағрида ўсди, улғайди. Ўқиди, одам бўлди.

Гапнинг сираси Ғуломназир ота ўғли Раҳматуллани ўзгалар тарбиясига икки қўллаб топшираётганида эҳтимол фарзанди шунчалик одам бўлиб кетар деган хаёлга келмаган бўлса керак. Эҳтимол, гўдак ташвишини ўзига кўп кўриб, тинчлигини, ҳузурини ана шу айрилиқ билан алмаштиришни афзал билгандир. Мана энди ота ўз фарзандини ҳар кўрганида ичидан зил кетар, қилмишига пушаймон ер, ўғли билан суҳбат қургиси, унга узр айтгиси келар, лекин илож қанча?! Ахир, Раҳматулла уни танимайди-ку. Раҳматуллани тарбиялаган, вояга етказган ўз ота-онаси борку.

Фарзанд ишқи, унинг меҳри Ғуломназир отага на уйқусида, на ўнгида тинчлик бермади. У ўғли яшаётган хонадонга боришга, фарзанди рўёгига йиқилишга аҳд қилди. Раҳмат ака фарзанди туфайли эшик қоқиб келган бечора отани «бу менинг ўғлим, сизга дахли йўқ» деб кўкрагидан итармади. Ичкарига таклиф қилди. Дастурхон тўрига ўтқазди. Ўғил ҳам таъзим билан меҳмон хизматида бўлди. Гап уриниб Раҳматулла устига келиб тақалганида Раҳмат ака жилмайиб шундай деди:

— Тўғри, сиз Раҳматулланинг отасисиз. Лекин сиздан кўра менинг хизматим кўпроқ сингди. Мана, ўзи айтсин. Хоҳласа сиз билан, хоҳласа мана ҳали ҳам уйимнинг тўри уники. Жоним-таним.

Суҳбат мазмунини тинглаб ўтирган Раҳматулла гап нима устида бораётганлигига дарҳол тушунди. Раҳматулла ўзининг отасини энди таниди. Унинг кўзларига ёш келди. Лекин, ўзини босди. Отасини топгани учун бағрига отилмади, балки тарбиялаб вояга етказган, етимлигини билдирмай бошини силаган Раҳмат акага чин фарзандлик ҳурмати билан таъзим қилиб сўз беришни сўради.

— Тўғри, сиз отам экансиз, лекин энди таниб турибман. Сиз ўз фарзандингизни бегоналар эшигига келтириб ташлаганингизда мана шу киши, яъни менинг отам бағрига олди. Бошимни силади. Сиз гўдак йиғисидан, ташвишидан қочдингиз. Бу киши эса оғирликни бўйнига олди. Оталик меҳри билан парвариш қилди. Сиз мендан умид қилмадингиз. Бу киши меҳрини аямади. Йўқ, сиз менинг баҳримдан ўтган бўлсангиз ҳам мен сизнинг баҳрингиздан ўтмайман. Лекин сизни деб бу кишини, иссиқ хонадонимни ташлаб ҳам кетмайман. Мана, эшигимиз очиқ, уйимизнинг тўри сизники. Хоҳлаган вақтингизда келиб-кетиб туришингиз мумкин. Сиз ҳам, бу киши ҳам менга оталик қилинглар. Ахир, фарзанд учун икки оталик бўлишдан ҳам катта бахт борми?..

Дастурхон тепасида ўтирган икки отанинг кўзида ёш милтиллади. Бу ёш ўз ўғиллари Раҳматулланинг тийрак ақлидан мамнунлик аломати эди. Икки ота дастурхон устида ўғиллари ҳақига дуо қилиб, узоқ умр тилашди.

Баракалла, Раҳматулла, икки ота кўнглини овлаб, хизматларига тайёр туриб, жуда тўғри иш қилдингиз. Ахир, халқимиз ҳам ота боласи бўлма, одам боласи бўл, деб бежиз айтмаган. Бундай бахт ҳар бир фарзандга ҳам насиб бўлавермайди.

А. ШАЙХОВ.

АҲЛОҚ МАВЗУИДА

„ЎЗБЕКИСТОН“ УНИВЕРМАГИ

Оққўрғон райони марказида ҳашаматли бино қад кўтарди. Бу «Ўзбекистон» номини олган район универсал магазинидир. Янги магазин саноат моллари, уй-рўзғор буюмлари билан савдо қилмоқда. Унинг хизматидан қишлоқ меҳнаткашлари бениҳоя мамнун бўлмоқдалар.

Ғ. ТОЖИБОЕВ.

СУД ЗАЛИДАН

ДИЛОЗОР

Октябрь районидаги Микоян маҳалласига қарашли чойхона ёшу кексалар билан гавжум. Бугун чойхонага район сайёр халқ суди келган.

Давра ўртасидаги қора курсида Оқлон маҳалла, Саргузашт кўча, 42-уйда яшовчи Аъзам Ғуломов бошини эгган ҳолда ўтирибди. Йиғилганларнинг нафратли кўзлари унга қадалган. Суд раиси ўртоқ Йўлдошев айбланувчига сўнгги сўз бериб, ҳукм залига кириб кетади...

Хўш, Аъзам Ғуломов ким, у эл олдида нега ерга қаради? Кўриниши тоғни урса талқон қиладиган девқомат бу йигит узоқ вақтлардан буён ҳеч қаерда ишламас, на ўзига, на ўзгаларга нафи тегмас эди. Кўчада адашган кимсадек санғиб безорилик қилар, беозор, ўз юмуши билан кетаётган кишилар тинчлигини бузар, дилига озор етказар эди. Бу дилозорнинг ичкиликни чўмичда шимирадиган одати ҳам бор эди.

Ҳа, бу ичкилик уни бир неча бор жиноятга, жиноят эса кетма-кет ахлоқ тузатиш колониясига етаклади. Ана шу ичкилик балоси ва дилозорлиги учун у 12 йил мобайнида ахлоқ тузатиш колониясини беш маротаба «зиёрат» қилиб келди. Шунда ҳам ҳалигача тийилмади.

Шу йил март ойи кунларидан бирида унинг уйига ўртоқлари «кўнгил сўраб» келишади. Улар «дўстлари» қайтиб келганини «яримта билан» ювишади. Ғуломов «дўстлари»ни кузатиб шу куни кўчага чиқади.

Чиқади-ю, хотини билан кетаётган қўшниси Х. Тўхтабоевни кўриб қолади. Безори Аъзам унинг хотинига беибо сўз ташлайди. Икки ўртада жанжал кўтарилади. Ғуломов врач Носирова ва унинг турмуш ўртоғи Тўхтабоевни ҳақорат қилгани ва унинг бошқа қатор жиноий ишларини тасдиқловчи фактлар суд жараёнида очиб ташланди.

Аъзам Ғуломов қилмишига яраша тегишли жазосини олди.

Х. ШОХОБИДДИНОВ.

Спорт

МАВСУМ РЕКОРДЛАР БИЛАН БОШЛАНМОҚДА

Тўрт кун мобайнида Тошкентдаги «Пахтакор» стадионида республиканинг энг кучли енгил атлетикачилари мусобақалашдилар. Ўзбекистон биринчилиги натижалари биринчи группадаги шаҳарлар спартакиадаси ҳисобига ҳам киритилди.

Кураш давомида мавсумнинг бошланиши учун қувончли бўлган натижалар кўрсатилди. Кўпгина спортчилар қўш ғалабага эришдилар. Масалан, областимиз вакили Светлана Арзуманова 100 ва 200 метрга югуришда ғолиб чиқди. Унинг ҳамшаҳари Раис Юнусов 800 ва 1500 метрга бўлган мусобақада биринчи бўлди. У 800 метрга югуришда республиканинг янги рекордини қўйди (1 минут, 51,2 секунд).

Тошкентлик Нина Кандело икки марта ҳурмат шоҳсупасининг энг юқорисига кўтарилди. У ядрони ҳаммадан узоққа иргитди ва дискни энг олисга отди.

Тошкентлик студент Андрей Шредер 110 ва 200 метрга тўсиқлар оша югуришда тажрибали спортчи Владимир Чекмарев билан моҳирона курашда ғолиб чиқди.

Фарғоналик енгил атлётикачи Фотима Усейнғозиева ҳаммадан узоққа сакради (5 метр 80 сантиметр) ва бешкурашда иккинчи ўринни олди. Ашур Нормуродов 5000 метрга югуришда ўзининг аввалги кўрсаткичини такрорлади — 14 минут 16,2 секундда келди. Эртасига эса 1500 метрга югуришда учинчи мукофотли ўринни олди.

Тошкентлик спортчи қиз Зоя Бирюкова ҳаммадан кўп мукофотни қўлга киритди. 400,800 ва 1500 метрга бўлган пойгада унга тенг рақиб топилмади.

Юксак натижалар кўрсатилган бўлса ҳам яқин масофага югурувчилар, диск ва найза отувчилар қувонтириша олмади. Стайерлар ўртасида А. Нормуродовдан бошқа ҳеч ким яхши натижага эриша олмади. Умуман узоқ масофаларга югуриш ўзбек спортчилари орасида оммалашмаяпти.

Командалар натижаси қуйидагича бўлди. Биринчи ўрин Тошкентнинг 1-командаси, иккинчи ўрин Тошкентнинг 2-командаси ва учинчи ўрин самарқандликларга тегди.

Д. МИХАЙЛОВ,
1-категорияли судья.

Тошкентлик Зоя Бирюкова енгил атлетикачилар мусобақасида 400, 800, 1500 метр масофаларга югуришда ғолиб чиқиб, учта олтин медални қўлга киритди.

ҲИСОБ ОЧИЛМАДИ

«Политотдел» колхози футболчилари 17 июнь куни ўз майдонларида Чимкентнинг «Металлург» командасини қабул қилдилар. Учрашув гарчи майдон эгаларининг устунлиги билан ўтган бўлса-да, улар тўп уролмадилар. Ўйин 0:0 ҳисобида дуранг бўлиб тугади.

Шу куни Душанбада маҳаллий «Энергетик» футболчилари Фарғонанинг «Нефтяник» командаси билан мусобақалашди. Тожик спортчилари 1:0 ҳисобида ғалабага эришдилар.

Ҳозир турнир жадвалида «Политотдел» командаси олдинда бормоқда. Ҳамшаҳарларимиз 14 ўйиндан 8 тасида ғалабага эришдилар, 3 тасини дуранг билан якунладилар ва 3 тасида мағлубиятга учраб, 19 очкони қўлга киритдилар. Колхоз футболчилари навбатдаги турда Фрунзе шаҳрида ўйнайдилар.

* * *

Ғарбий Германиянинг Штутгарт шаҳрида ГФР терма командаси Европа бўйлаб сафар қилаётган Бразилия футболчиларини қабул қилди. Ўйин 2:1 ҳисобида майдон эгаларининг ғалабаси билан тугади.

«Б» КЛАССИДА

«Б» класси Ўрта Осиё зонаси командалари мусобақасида пешқадамлик учун кураш қизиб кетди. Ҳозир олдинда Самарқанд футболчилари бормоқда. Самарқандликлар Бекобод командасини 3:0 ҳисобида енгач, Олмалиқнинг «Металлург» футболчилари билан 0:0 ҳисобида дуранг ўйнадилар. Улар 15 ўйиндан кейин 21 очкони қўлга киритдилар. Иккинчи пешқадам—Чоржўйнинг «Ирригатор» командаси Бухоронинг «Факел» футболчиларига ютқазиб қўйди (1:2). Бу мағлубият уларни учинчи ўринга тушириб юборди. «Янгиер» командаси ҳам туркман футболчилари билан тенг очко (20 та) тўплаган, аммо тўплар нисбати жиҳатидан улар олдинда боришмоқда. Янгиерликлар ҳали мавсум бошидан буён бирон марта ҳам мағлубиятга учрагани йўқ.

Областимиз вакиллари орасида «Свердловчи» командасининг аҳволи анча яхши. Колхоз футболчилари Янгиер шаҳрида дуранг натижага эришиб, 19 очко тўпладилар. Агар «Свердловчи» запасдаги икки ўйинини муваффақиятли тугатса, у турнир жадвалининг энг юқорисидан ўрин олиши мумкин.

Областимизнинг «Бекобод», «Оққўрғон» командалари ёмон ўйнамоқдалар. Бекободликлар 6 очко. Оққўрғон командаси эса 9 очко билан турнир жадвалининг пастки поғонасида туришибди.

800 метрга югуришда республиканинг янги рекордини қўйган Раис Юнусов (№ 91) 1 минут 51,2 секунд натижа кўрсатди.
Д. Михайлов фотолари.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, „Правда Востока" кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 835212, Редактор ўринбосарлари — 835885, 836232, Масъул секретарь — 834808, Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 831936, Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 833786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — 835811, Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 839050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — 838761, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 834048, Эълонлар бўлими — 838142, Коммутатор — 830249 дан 830258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 02536. ИНДЕКС — 64697. № — 1886.